

B.

Origin of Claw and other names.

1/63

649 (26)

K13/27

H. V. Mhlongo.

1b

K13/27

1. Magama ebanu nencadelo yawo (Sishanelelo.)

Lemagama angiwabalanga nga6o A B C - Z, ngesizathu seku6a liningi lawo ngilihlele ngetisapho (miti).

Muti wemunu awedeki ucambwe magama ayambe ngeluhla luka A B - Z. Kuye kucambwe ngetici letehlakalayo ekutalweni kwemunu lowo.

Manombatana angitukuwehlukanisa ngiwabale ojwane6afwana ngi-6abale 6ojwa, ngo6a abehlukene 6afwana nemanombatana emitini. Kufike kutalwe inombatana, kutalwe ufwana.

Ngako, ke, nami ngi6axu6ile. Manombatana acambwa ngeku6a kuvamise kufakwa "No" eligameni lefwana. Njenga mlungu ufwana. Inombi yona uNo6elungu.

2. Zici - Ufwana. Nozici - Yinombi

Zinkumbi Ufwana. Nozinkumbi Yinombi

Mdoni Ufwana. Nomdoni Yinombi.

Munu uyavama kwehlelwa yiloko nokushiwo yiligama lakhe. Njenga Gugile, nje. Manga6e engatange aguge engayigananga injoda, uyogana. Angafi emnqane. Ate afe esegugile.

Nanombango. Manga6e engabangwanga yimajoda eseyinombi, kuyoba hona mbango enzalweni yahe.

Kunjalo, ke. Nemagama etihlo6o tohe, munu uyavama kwehlelwa yiloko nokushiwo yiligama lahe.

Lokuto6a lula kumina, yiku6a ngicale ngeku6ok6elela magama, kandu6a nifake tincadelo tawo.

Henrietta V. Mhlongo,

Fair View M. S.,

Umzumbi Rail - Natal.

1. Magama ebanu.

Cele Mfanyana

Ndosi Ziphathe

Khumbuza Ji!

Nkomisengwilele Nomandosi

Vico Ngawu

Sindweni Nganyana

/M6a6azi.....

M6a6azi
 Zavunja
 Mangophoza
 Gociya
 Mpofu
 M6ulawa
 Ngcawushe
 Moneni
 Samu
 Mza6e
 Silima
 Matafula
 Venge
 Siqongqwane
 Zuke
 2. Tshiwa
 Mha6ula
 Ntunjana
 Ngu6o
 Msa6ala
 Wela
 Vumazonke
 Lusizi
 Fasitele
 Godlanyawo
 Ndlukayivalwa
 Mashiyi
 Bungane
 Mthimkhulu
 Hade6e
 Lokoza
 Hlikihla
 Gende
 Nobala
 Ncishuyise
 Nkosi
 Mzansi

Mnganyana
 Mganyana
 Maganyana
 Bantshi
 Patsha
 Kha6ingwe
 Themba
 Fana
 Zilolwane
 Di6andlela
 Magaye
 Maganga
 Nqumela
 Mkhokheleli
 Luthingo
 Mandoyo
 Lekwata
 Mgwaqo.
 Tiligi
 Hlathini
 Zinkuni
 Nozinkuni
 Zinkumbi
 Nozinkumbi
 Nkasa
 Nonkasa
 Sikhonyana
 Nosikhonyana
 Siyumba
 Wehle
 Joliphasi
 MaBunu
 NomaBunu
 Mzingelwa
 Mahedeni
 Dumuzela
 Ganoyo

K13/27

2

/Sayiwana.....

K13/27

Sayiwana	Nyoluka
3. Qedela	Ntombikayise
Zi6i	Ngidlani
Mini	Tshapha
Ndoda, Madodeni	Zulu
Tubenjana	Qwa6e
(Mvula	Gambi
(Nomvula	Phahla
(Shesha	Gumede
(Nokushesha	Hlophe
(Gugile	Vaminda6a
(Salukazi	Mazinyane
Masimani	Mkhetwa
Jaheni	Nakiwe
Mhlunga	Ga6ane
Kayizili	Mcetshwa
Mabengu	Pitiya
Msipha	Gengqeza
(Nondlela	Nom6eka
(Ndleleni	Badaza
Ma6aleka	Ge6edu
Sikobo	Ma6utho
Ngilazi	(Gundi
Mziwa6anye	(Gunda
	(Gundile
4. Zizi	(Themhani
Khofoyi	(Thembeni
Dumazile	(Themba
Zondani	(Nomathemba
(Mfaniseni	(Thenjiwe
(Faniswa	(Thembisile
(Fanisile	Sithupha
(Fanisiwe	(Ngu
(Phoshwana	(Danisile
(Qashana	(Khathazile
Mazwiendoda	(6a6azile

/Kwazi.....

649

(Kwazi

(Nokwazi

(Sazi

Ncinci

(Ntombi

(Nombi

(Nontombi

(Gugu

(Nomagugu

(Gaba

(Gabangani

(Gabisile

5. (Nozi6ungu

(Nomazenze

Voyizana

Mshweshwe

Sishweshweshwe

Hlafuna

(Mudli

(Mdliwafa

Zakaza

Mandondo

(No6eSuthu

(Msuthu

Phephesi

Bulindlu

Shanela

Lahlekela

Sitshasami

6angakudla

NomaSayidi

Si6angani

Ntombiyeqili

Mdeli

6. Malezi

649

(Khamisile

Volo

Thana

(Musa

(Nomusa

(Khuziwe

Gemfe

Magidigidi

Ndluzabanye

Diniwe

Fodo

Twanyana

Nyama

Mfanempisi

Ceku

Nkani

Khuzwayo

Ndayikayihlali

Mshaneli

Mahl66o

Donda

Thembani

Msolwa

Mga6adeni

Mjojeni

Mlahleni

Zimeme

Mashomuza

Gwayise

Nontshengula

Tholakele

6angiwe

6ongiwe

6onakele

Sizakele

Madakwadunuse

K13/27

4

/Ngoza.....

649

Ngoza
 Zi6i
 Zaguga
 Mziyonke
 Vusumuzi
 Ntonto-Ntontonto
 Nokuthula
 (Ntombi
 (Mantombi
 (Nombi
 (Manombi
 Khendlelani
 Mto6ozwa
 Muthi
 Boma
 Si6uko
 Kha6ize
 Ngilamkhu6a
 Ntaka
 Manxada
 Bekinkosi
 Ntanyeni
 7. Mswazi
 Mumbo
 Ngwane
 Dlamini
 Shange
 Lkhize
 Mavovo
 Kha6azela
 Zihlandlo
 Gcwa6e
 Singele
 Ngunezi
 Nkasa
 Tilongo

649

K13/27

5

Thembwase
 (Thenjiwe
 (Thenjwase
 (Thandiwe
 Mbungamayeye
 Majozi
 Cwengana
 6ongani
 Matshana
 Sishafuza
 (Mona
 (Nomona
 (Mkhuhlane
 (Nomkhuhlane
 Nomanoli
 Dufana
 Maluluza
 6ukulu
 Nomasamaniso
 Nozikoti
 Ndungunya
 Sobuza
 (Mudwa
 (Nomudwa
 Zikhali
 Mkhwani
 Mthondo
 Ma ju6a
 Mkhehlengane
 Dlenge
 (Mloshana
 (Nomlotha
 Nomaphushu
 Ngomase
 Dotela
 Ndwayimbana

/Nomhlanga.....

Nomhlanga	Siqatha
Mdeni	Klweba
Mlomungadli	Mehlwenyoka
Sondlovu	(Tshakele
Mphangwa	(Lutshumo
Mashingana	Gociyana
Mndlela	Mandlakayise
Dlozela	Makhubalo
(Nomphanda	Mqedi
(Alphanda	Nsukumbili
8. Mpece	Mgxusheni
Fayedwa	Nomatoho
Mansawulane	Ntombiyomuntu
Mashula	Mkwethu
Jomba	Khushu
Nzolongwana	Phikeshilo
Lubiyo	Dinsi
Balule	Mathanga
Thathelwa	Nka6ikazi
Jiyeza	Nomahlentu
Sikeyi	Jezile
Langisiki	Nonkanyiso
Do6ela	Thongani
Mhlushwa	Lahliwe
Nsimba	Nom6ani
Phuciwe	Mangelophi
Holani	Chithekile
Mshazi	Nomvunge
Mcunukelwa	Vuso
Luyenge	Dakane
Bekuthini	Noma6ulawo
Mkhetwa	Nokuqonda
Mzondwase	Nomusa
9. Nokubeka	Ndawembi
Nomfihlelo	Ntolwane
Msindo	Ngangaye
	Mdada

/Khambi.....

Khambi	Mpayiza
Nqamuka	Khulelephi
Ngxobisa	Mbokodo
Nhlupho	Khangwayini
(Noqhongoza	Nomcagange
(Qhozase	(Nobani
Khathazile	(Ngenagama
Nqa6isile	Stofela
Nozite6elo	(Manise
Nomalentshisi	(Mama
Nozikwata	(Mamsane
Mpinkulu	(Mani
Gongobala	(Mamase
Mabekedwane	Mdingwa
Nomacala	Nkica
Nyu6e	Zenzele
Nelani	Mdlume
Sinana	Magewase
Khushwa	Nsele
10. Landela	Maklamvana
Nomangqula	Sigeqe
Phumephi	Sigece
Simama	Sigenge
Mpikase	Chakijana
Shintshi	6izwayo
Mphuzeni	Xoshumuzi
Mdineka	Shayinyoni
Shonashona	Makhosonke
Mkhululi	Mpongwana
Mhululi	Mazikwana
Mlimela	Mndiyaza
Notalasa	Khuntu6uswana
Njiwambu	Nta6akayikhonjwa
Nomadlozi	Mahlasa
Nokwakhe	(Sibalo
Zihlazile	(Mlotshwa

/Zethukile.....

Zethukile	Si6isi
Hanjiswa	Lugazinge
Nomsolo	Ntinyela
Siqarbize	Madlala
Mkominophondo	Gebuza
Fele6a	Ngqephu
Sishosonke	Si6a6asosiwe
11. Mathambo	Mqadi
Gatsha	Mthethwa
Ndlovu	Nyambose
Siga	Mboyisa
Ntonkulu	Sobangisa
Mshiyane	Magoci
Sisindo	Msuthu
Mboyiya	Mpholoza
Mkhathini	Nozibamu
Makhu6alo	Ngonyama
Ngangezwe	Jikazi
Ndunge	Makhu6alo
Mteyi	Mgqigelo
Mancinza	Nodade
Bambatha	Ngononde
(Njana	Mankonko
(Mjakazi	Mdutshwa
Makoyini	Si6uko
Nyoloza	Ngwevu
Mathuma	6iya
Mhle kwa	Mbongolo
(Msongelwa	Silambalala
(Gcatshwa	Nomaphupho
12. Gxoyiya	Mphece
Noku6ola	Nkositini
Chitha	Gcugewa
Lumu	Macimbi
Mace6o	Mubodoloji

/Mlotshwa.....

649

Mlotshwa
 K'ayizili
 M'meli
 Mpinini
 Nomasonta
 Mkayise
 Sidina
 Mashanela
 Mphonswa
 Hubela
 (Nozinda6a
 (Mse6enzana
 Nkazana
 Maweni
 Makhulu
 Mhlawuli
 Maguzu
 Nomyeko
 13. M6usi
 Shudaza
 Hhiya
 Fu6u
 Manwayi
 Sicholo
 6enzelani
 Ngenagama
 Hla6amkhonto
 Sijumba
 No6atshazwa
 Mvotwane
 Mtholiwe
 Nyumbase
 Ntombomhla6a
 Mgxoshiswa
 No6anguni
 Bekukuphiwa
 Mcwana

649

Gugile
 Nomadikazi
 Nkosana
 Ngisa
 Dwi6i
 Ma6utho
 Nomo6a
 Vala
 Nomakholwa
 Nda6ezinhle
 Zwelihle
 Fanile
 Mpompi
 Sizani
 Nhlanzi
 Ntontozi
 Phuphuphu
 Dumephi
 Mandawane
 Nomnyango
 Maphili6ana
 Nta6eni
 Hlathini
 Nolwandle
 Nomfula
 Nomoya
 Nomithi
 Nomsombuluko
 NomaSonto
 Nyakamu6i
 Muboji
 Paniwe
 Mkhuzwa
 Nkantolo
 Mnukwa
 Shangushangu
 Ga6ane

K13/27

9

/Nomakhofi.....

Nomakhofi	Jaheni
Casekeleni	Nokukhanya
Nozihogo	Langa
Phetheni	Mshikisho
14. Mafika	Zidlupha
Phefeni	Na6ile
Nomthandazo	Mdumukelwa
Ngempi	Ma6izwa
Nonsingizi	Nqakamatshe
Magoda	Nomashinga
Sonzica	Sithuphana
Somsewu	Ziwedu
Nozi6ango	Ntunja
Zondeka	Sisu
Mjwebu	Geshenge
Mthuli	Hloyile
Mgxosheni	Nomafusi
Nomkhu6ulo	Hhiya
Nomagodi	Sishakala
Mubwamazi	Vavana
Nomkhosi	Bekimpi
Nozidu6ule	Nga6ayakhe
Hlo6oluni	Maxoki
Nomzinto	Kho6iya
Ntshe6eni	Gengqeza
Lifa	Noma6ala
Nomdoni	Magqu6u
Nomvumbi	
Mankonko	
Thangweni	
Bidlanga	
Ntengenyane	
Nomthimba	
Siqhiphu	
Mxwe6uli	
Mtitinywa	
Nondlondlo	/Ntombizale.....

Ntombizale

Mankuntu

Mdlelwa

No6angoma

Ganana

LoDictionary uyagcina lapha okwanamhlanje. Kodwa ngisezo wuqhuba ingcosana. Nina nizo lindela amagama amanye ezayo engizowathumela, kanduba nifake wona axhumane nalawa qede niwugcine ke.

H. V. Mhlongo

Qondani Loku.

Magama ebanu awacambwa ngelulimi lwekutekela. Acambwa wona emiswe nje, imvama. Ngo6a lelulimi belulahliwe. Kwathi koku6a kufike 6efunjisi, 6aconja sizulu. 6ase6ethi lolulimi yilulimi lwemahhedeni. Alungeni ezulwini njengetijwa6a tiyisono. Ngako, ke, imvama yemagama asecambwa ngesizulu. Kojwa lulimi luhulumwe emahaya manga6e sokuphumiwe esonteni.

Ku6e sokuthi futhi manga6e ingane seyifundisiwe isiku Three noma uFour, inga6e isatekela ehaya ngo6a itohlekwa esikoleni yononga 6ayo 6athi kani iseyiliqa6a isatekela.

Yikona lokweda magama ebanu ni6one ngiwa6ale sizulu njena, kojwa ngiwachade ngesilala.

H. V. Mhlongo.

15.

Magama ebanu netincadelo tawo.

Cele: Tshaka wayelinga tikhulu tahe. Kwembiwa usele. Yena wema ngale kwawo. Wati6ita, watshi atite kuyena. Teta. Teca wona usele lona teta eyosini iti6ita. Lemwe injoda yayamba eceleni ayate yeca yona. Tshaka wayesethi kuletikhulu, lomunu uCele ngo6a uyambe eceleni awecanga usele wami eta kumina.

Ndosi:

Watalwa kaje kuphume incina Cele egwate libu6esi. Kuthe laha 6esaba6ata tinjosi talo, levakala livi lithi iyosikati ya Qele itele ufwana. Waye sethi Qele, ene, lowo fwana wami utu6a uNdosi.

16/Khumbuza.....

16. Khumbuza:

Ndosi wahlalwa kuTshaka kwekutshi ene wefuye bonyoni kayiphumuli betomo. Uteja iyosi. Yatshi iyosi itomulala. Weva ceje wachuba mashumi lamaibili aletomo letihlophe watipha iyosi.

ba buye baphinja ngamalange kuleletha ufati bayomotha bathi ugqwalise sigodlo setinombi. Utishaya iyosi. Waye seyihlomisa Tshaka iya kovimbetela.

base bemhlebele bethi. Khumbula nakucala wasinja ngekulambisa. Wafa wena. Kwatshi kusa wayewela, luthukela nebafati netingane. Neyomo yekutisengela tingane neyayinebele lelingaka! Kungemasi kuyona.

Lengane kwase kutshiwa wuKhumbuza.

17. Nkomisengwilele:

Lonwanwa watalwa macele esaphuma ka Mandela. Esaluwela luthukela. Eyamba elala evuka. Kuthi nakesuku aye eyomweni afike asengele ligula lenwanwa. Nomanje tidla tomo edlelweni munu ete nelithunga asenge aye kokwetha ligula lengane. Kubalekwa.

Vico:

Vico yena naye wayetalehwe endleleni. Emhulu etalwa. Neme-hlo ahe eshone ekhathi. Eneli-bilo. Kwatshwa uVico.

Kwase kutshi laha sebebaleke gate bafika eThebe (ufula lowo longake Grout Ville). Wafa nina. Ngalesihatshi efa nina, Vico mjala. Usewahuluphala atisahlangani tandla laha ngemuva ehlana wahe. Futhi usewamila ti-bele setishaya emajolweni.

18. Manga-be kufiwe, ke, kuye kugetwe mnyama efuleni. Bayamba ke. Navico watshi uyageta wehluleka yikuwathela amadi ehlane evimbwa yi-buhulu bwemahlombe ahe. Wathi uyabucunga, tandla taphelela ngakemakhwapheni. Watshi uyawathela nangembali, avimbwa yimabele la-shaya emajolweni.

Kwaba lukhuni nekugeta titsho yinja-ba yekhaba. Wafika esemishwayishwa njena ehaya. Wayeseya kufati wahe lomqane ethi kuhle amgete ambuxunge. Wakhuta uhlola ufati. Wabita banakwabo. Watshi, eme,

"Vico agetanga! Unyibikalisile ubuye nesila eThebe, kani kufe nina! Uthi agetwe wumina mnyama wahe! Ufuna kungala ngelisu mame!"

Loko ke kwase ku6a yiti6ongo tahe unwanwa lowo. Kwatshiwa!
 19. Vico agetanga! Wanyi6ikalisa! Ngamdlange kufa nina Mamtshali!
 Wa6uya nesila eThethe! Wakhephuta tingeqe!

La6anu 6aCele 6afike 6alithanja live langake Thethe. 6ati
 misela kwekutshi 6atokwaha laha sokume hona sikole seMvoti ngoku
 (Groutville) Ngaleso sihathi Vico wayeyiyosi. Kwasuke kwaboka
 ukhuhlane lo nowathatha na6oVico. 6a se6ethutha 6athi live li6i
 linokhuhlane. 6aye 6amisa ngakelwandle, ekhathi kweMzumbe neNtsha-
 mbili laha kwakhiwe hona sikole sa6eFair View ngoku. 6ona 6afika
 majoda esemathathu kuyikuphela lake hona kulenjawa nehle. Eneti-
 thembu tawo netihulu. Efuye kahulu.

Afika maCele ahlala kwa6a kuhle. Kuthe 6esahleli kwachamuka
 20. impazamo. Kwafika 6elungu. 6athi 6anu ma6aholwe. 6alahle kusina,
 nelijiki nagwayi nesithembu.

Ahlangana maCele athi, "Na kaZulu sachithwa yikwehlulwa yiku-
 khoda. Niyeva, 6elumbi 6athi iyeta iyosi yalelive. Ngeke thina
 silahle kudla, ne6afati 6ethu, nagwayi asambeni."

Nempela 6ayamba. 6ashiya Sindweni. 6awelela ngesheya kwe-
 Mzimkhulu. 6aha 6aye 6ashaya eZingolweni, 6engama ufula uMthavune.
 Nanhla 6ahe hona. 6ayisive laho.

Sindweni:

Watalwa uVico kukhute ukhuhlane eThethe. Nina wasinja egula
 ka6i Sinjweni se6ejahe kuyamba. Wathi Vico, "Ngeke ngite ngiphelele
 laha ngithi ngilinje ufati noteleyo. Sotala embili," Kwase ku-
 21. thiwa kusindweni yona, loku ingane iyafa nje. Kwase ku6a uSindweni,
 ke. Wa6uye waphila.

M6a6azi:

Watalwa uSindweni eganwe yilidikati mamhlanyawo. 6a6a6ata
 6akaCele Sindweni eganwe yilidikati.

Zavunja:

Watalwa uSindweni emude eneminede neyimicondo emncane sengathi
 yinja, eyinombatana.

Mangophoza:

Yinombi watalwa enesiphongo nesikhulu. Engavumi 6anu, yiti-
 nja6a tekukhalela kuphathwa wunina.

/Gociya.....

Gociya:

Watalwa enencegela kamwe nesiphongo. Mehlo ekengoxini kwase kutshiwa uGociya.

Mpofu: Kwakutshiwa uMofungeku tekela. Watalwa ngamdlange yise egwate imofu (iMpofu) inyamatane.

Mbulawa: Kwathi esebomvana kwangena munu ephethe sikhwehlela
22. semofu (Mpofu). Ingane yakhateka. Yakhala yashona lukhakhayi ekhathi. Kwazita yise kaMofu yena ayenaso. Wayahuncisela ngaso ingane. Yahlada lenje inyoka iyiligwebu. Yasinja. Kwasekuthiwa uMbulawa.

Ngcawushe: Kwathi mamofu eyiliCele lakeMoneni ngo6a wona amnyama, watala ingane nehlophe, yafwana nomaCele akeNgcawusheni. Kwasekutshiwa lengane uNgcawushe (ufwana).

Moneni: Kwacambwa ingane ngesikhathi sekwehlukana kwemaCele. Sindweni wathi banemona manga6e 6ethi ayeke ufati wahe 6ethi uyili likati. 6amshiya eMzumbe ke. 6athi sala, ke, wena wake Moneni. Thina Ngcawushe siya chubeka.

23. Samu: Sindweni watala ingane ya6a mnyamana ya6a yimagwegwana sengathi yilikula wathi uSamu.

Mza6e: Nina wate ukhiphelwa ingane iza6ile nje ingavumi kuphuma.

Silima: Watalwa emkhulu ngesimanga mivingqi lena yelekene nje. Atange a6ohle loku tingane titalwa, titinkulu ti6uye ti6ohle nje. Kwa sokuthiwa uSilima.

Matafula: Watalwa ngamdlange 6elungu kaje 6efike kaSinjweni neli-
tafula 6a6eka tincwaji ta6o 6eshumayeta Sinjweni ne6anu 6ahe 6ethi ene, "Phenjukani ngo6a umbuso welitulu usonjele. Lahlani gwayi nelijiki nesithembu nikhethe iyosi." Sindweni yena aphenjukanga kojwa 6oSamu. naSilima nambulawa ne6afati, nala6amwe na6aningi
24. lenginga ko6abali 6aphenjuka. Kwathi la6a lengi6a 6alileyo 6ate 6a6a yi6efunjisi. Liqonga lesuka ngamdlange kwematafula lawo. Ya-
tshaleka leyo mbewu.

Venge: Watalwa 6anu 6ezula. 6edinga lisu. 6evimbetelwe yi6a funjisi. 6ethi a6akholwe. Live lathengwa esheya kwathiwa ele6a-
funjisi. 6ohe la6aphutayo kuhle 6ayeke. 6alahle gwayi nesithembu. Watalwa ke lofwana. Kuthiwa akuVenge kwedeke loku. Kwa6a uVenge ke.

/Siqongqwane.....

Siqongqwane: Watalwa yise e6ada Siqongqwane sekuvala mgodi wekudla. Ngo6a kwase kubuliwe. 6amtshela kwekuthi ufati u6elethe isiva. Yena esa6ada Siqongqwane. Wayesethi, ene, lesiva yami kut6a uSiqongqwane.

25. Zuke: Kwathi ngekhati kwanama6ili masuku, 6anu 6elele 6ohe 6ethe Zuke, watala ufati. 6avuswa yisiva isihalanje, kwayihona 6ephaphama. Kwasekuthiwa uZuke.

Mfanyana: Wayeti6ula nina 6a6uta 6afati 6athi "Kuwumunu muni?" Wathi kuwuMfanyana. Kwaseku6a uMfanyana, ke.

Ziphathe: Nina waphekiswa ephethe lengane i6ovwana. Wathi laha etshi, ene, "Ngokwedenjani kuphuma nengane lenqane kangaka?" Kwathiwa "Wotiphaphatha, nje, Amuho ufati nowehlulwa yingane yahe. Kwaseku6a uZiphathe, ke, ingane.

Ji!: Kwakutingelwa. Yise washayala wathi, "Ji!" Uthe esasho njalo 6afika 6afwana la6e6ekaje 6esenga. 6athi, "Wena uli6ele yikutshi Ji! Njena, uvile nje kwekuthi ufati usekutalele inombi ehaya? Weja6ula! 6ethwala liphithi lahe, 6agojuka naye. Kwaseku6a uJi leyongane.

Nomandosi: Watalwa walanda iswe6u yaN6osi kwasekuthiwa uNomandosi, ngo6a yinombi.

Ngawu: Kwatalwa komelele kukhala ku6i. Kute kutshi, "Ngawu, ngawu, uwa.....! Kusho kute kuqaqatheke. Kwasekuthiwa uNgawu.

Nganyana: Mnganyana Mganyana Maganyana. Yisidlaliso nje sengane yenombatana lesa, nesite sivushwe si6e yiligama. Asinasici neze.

27. Bantshi: Yise wanikwa yi6efundisi libantshi lelimnyama kwatshiwa ayambe eshumayela. Ufati wayesetala Bantshi.

Patsha: Watalwa e6ovana ekhuluphele tihlathi tinetiyingi neti6ovu, songathi utoqhuma. Wayesecambwa, ke, kuthiwa uPatsha. Emuhle lomunu.

Kha6ingwe: Yisemhulu wa6ulala ingwe kutingelwa. Yesuke yedlula eti nyaweni tahe ceje wayigwata. Wayesetala ceje ufati, kwathiwa ingane leyo yefwana uKha6ingwe.

Thembanani: Nina wayesemile, utha engage6wanga, wa6uye wa6ona esekhulelwanje watala unwanwa. Wayese mwetha ngaleligama.

28. Fana: Nina weja6ula ka6i etele lisenjana. Ngo6a ku6anu uma ungamtele ufwana awulutho. Lifa laho lodliwa etiveni. Kwawwene-lisa, ke, kwekutshi ene ligama lenwanwa uFana.
- Zilolwane: Wayeyisikhali. Elolotelwa ngempela. Silolotelo sahe wayeloku kutshiwa Zilolwane, Zilolwane
- Di6andlela: Watalwa uVico sekuphunyiwe eThethe. Uyena elama Sindweni. Phela kwakuye kuyambwe kanqane kuhlalwe. Njalo kuyambayambwe kuhlalwe. Unwanwa lokwatshiwa uDi6andlela ngo6a 6a6edida tindlela 6ephambanisela mikhuhlane kamwe neyosi Tshaka. Ngo6a nakuye 6a6ephume ngekweca phela.
29. Magaye: UMafungose wemaCele, liti6ulo laDi6andlela. Wohe munu noyiliCele lemqu6a umuva ngo6a afunge Magaye waDi6andlela!
- Maganga: Watalwa eMzombe ngetihathi te6efunjisi 6efikile, 6eshaya mithetho ya6o yekuthi 6anu ma6aholwe 6alahle lijiki, nesithembu, nekubema. Watalwa ke lofwana. Wathi Magaye, "Safika simaganga, sesiyamba sesima6ohlo." Ingane yase i6a uMaganga, ke.
- Nqumela: Watalwa uMaganga. Ngesheya kweMzinkhulu. Ekhala ngekuthi yena wayetohlala njena eMzombe koku6a wayesehlakaniphile. Kojwa wanqumelwa wuyise. Yena e6e6athanda nje6elungu. Nelijiki wayetolilahla nagwayi, nesithembu, atihlalele, Phoke, wancumelwa uyise Maganga.
30. Mkhokheleli: Ufati wayexa kelwe. Wate walanjelwa inyanga. Yayiphenjula ingane esiswini, yamkhiphela. Kwakuyisiva. Kwathiwa uMkhokheleli, ke. Ingane yaNcumela.
- Luthingo: Watalwa uMkhokheleli. Uthe ufati e6elethe, waphuma, eyogeta tikhundla efuleni laha kuphute hona luthingo lweyosatana (Rainbow). Wabicika ma6ele. Wate welaphwa yinyanga yashayelwa iyomo. Ingane leyo ya6a uLuthingo. Nayo yamincika tilonja temnyama. Ngo6a yayincela phela. Inyanga ya6elapha nenina 6aphila.
- Tshiwu: Watalwa uLuthingo. Ufati wayethandiswa inyama yeyuku. Wayesefiqa iyuku yeninatale ichamisele. Wayi6amba wayinquma wayi-
31. shiyisa matinyane wayiphekela elawini wayidla wafihla unede ethi owudla ngakusasa.

Matinyane akhala efuna nina ethi tshiwu, tshiwu. Ninatala wa6o na kwekuthi iyuku ayiho. Wafuna, wathola maqu6u efihliwe. Watshe-la wathola unede. 6am6uta mshakazi. Wavuma wathi u6ethandiswa

/Kwathiwa.....

Kwathiwa kuhle ayilande ku6o. Wayilanda, 6amnika sikhukukati.

Ingane wayitala ceje ya6a uTshiwu ligama layo, ufwana lengane.

Mhabula: Nina wahe wayethanjiswa lijiki. Wa6ambwa ephuta luha-
mba lobelubekelwe ninatala. Laha esalubeka kasinje, ingwe6u isa-
ncandile enomweni njengemadevu. 6am6uta. Wathi, "6engithi ngi-
yaha6ula ngi6ona ingwe6u ikhihlikela kasi." Ingane wayitala ceje
ya6a uMhabula ngwe6u kuyingane yefwana.

32. Ntunjana: Watalwa ngamdlange, Zulu e6evimbetele, ethi ene ut6o-
lala kulowo muti. Kojwa yise nenina 6aphuma ngembotshana. Wathi,
ke, ngamdlange etalwayo kwathiwa lowo fwana, ene, uNtunjana.

Ngubo: Watalwa uNtunjana. Ngo6a wasuke wateka jadewa6o wambatha
ingu6o naye. Wamweda ufati. Uthe koku6a ahulehwe, weca naye 6a-
leka ku6ulawa kaMalandela wawela luthukela. Watala ingane 6ayicamba
ngokuthi uNgubo ka Ntunjana.

Msabala: Watalwa uNgubo se6ewe le luThukela. 6asa6alaka nelive.
Kwathiwa lengane yefwana uMsabala lothethwa njengenyeni ehlanga6eta
mgoboti welulwandle (Luthukela).

33. Wela: Watalwa uMsabala. Ngesici sekuthi 6ona 6awela eku6ula-
weni kwaMalandela, 6awela ngengu6o lenje yakoNtunjana. Ngo6a 6a-
yeni 6esa6a kuwela 6asala ngesheya kwelulwandle (Luthukela).

Vumazonke: Watalwa uWela. Ngesikhathi Zulu emlanjela nge6asho-
kobeti. Efuna ukhonjo wemunu nowateka jadewa6o weca naye. Wacale
wabutwa kwekuthi situkulwane sekhwa6o saja6uka kulelive yini wavuma.
Wabuta kwekuthi Uyamwati yini umunu waMalanjela noweca najadewa6o,
wavuma. Wathila se6efunisisa kwekuthi yena. Wela ave eyilutalo
lwala6o 6anu yini. Waphika esesa6akufa. Wathi ayi u6eva ngenja6a

34. naye a6ati. 6athi kani lomunu uVumazonke, uteda silima kani uhla-
kaniphile nje. 6e6lula njalo. Ufati wasale watala Vumazonke.

Lusizi: Watalwa uVumazonke ehlupeka. Eyambe ethu6eleta. Se6e-
ti6ita ngesi6ongo saMsabala. 6efunwa ngesi6ongo saZulu kuthiwa
6ato6ulawa. 6atifihla ngempela. Kuleso khathi ufati watala Lusi-
zi, ufwana.

Fasitele: Watalwa unina engevi emuhle. Wathi ufwana nelifa-
sitele lahe laha eti6uka hona.

Godlanyawo: Watalwa enelunyawo nolubeke eceleni. Kwasekuthiwa
uGodlanyawo.

/Kandu6a.....

Kanduša kuše hona lesibongo sa Msašala nje lesithi:- Ngušo kaNtunjana! Msašala lothethwa njengenyeni. Hlangabeta uMgobozi.

35. Šayeni šehlulwa yikuwela šasala ngesheya kwelulwandle! Šawela šo-
Msašala ngengušo nenje yakoNtunjana.

Ndlukayivalwa: Wayetalwa uthakathi kuthiwe kuMšhakazi ate anga-
ngeni hona,. Kwathi kungeho munu waya kongena. Wafiqa kugqwele
tihloko temajoda. Weca nesisu wayotalela ekhwašo. Ufwana namta-
layo. Waša uNdlukayivalwa, ivalwa ngemakhanda emajoda.

Mashiyi: Watalwa uNdlukayivalwa. Wathi ngamdlange ecala kušo-
niswa ingane yahe, wathi, "Hhawu! Ingane yami inemashiyi lamahle
lafana nawenyamatane." Kwasekuša yiligama lahe njalo.

- Bungane: Nina wayemuka njalo, ešaleka kusila. Eloku esila njalo
36. kudla nangakwati kwekuthi kudliwa nini. Kani kudliwa yitilwane.
Šathi šešemlanjile ekhwašo, šafike šathi lofati unemabungane. Yiwona
lawa lamemukisayo. Watala Bungane.

Mthimkhulu: Watalwa uBungane. Eyinyanga. Kukhona uthi lomhulu
ehlathini laha šašeye šahlangane hona esuku netilwane tašo, šetohlela
kwekuthi nohla kutohlaselwaphi, kuhlaselwepi. Kwathi, ke, ufati
esikwa esuku, kwafuneka imbelekisane. Bungane engeho. Ufati wahe
wašayalela wathi ašaye kombita. Ukehlathini emthini lomhulu. Ne-
mpela šamfiqa hona ehleli nešathakathi. Šacela imbelekisane. Wa-
yamba wayeda. Ufati watala Mthimkhulu.

37. Hadeše: Watalwa uMthimkhulu. Šanu šethi, "Hawu! Kani naMthi-
mkhulu uhodoša wenyanga! Wefuta yise Bungane! Wayesetala (Hodoša)
Hadeše. Inyanga leyulu.

Lokoza: Wayeyufana. Enemehlo namancane elokoza ekhathi kwesi-
phongo. Kwaše sokuthiwa uSokoza.

Hlikihla: Wayetalwa uHadeše ešešacedile šanu. Kwase kuthiwa
uHlikihla.. Kojwa Hlikihla atange aše esathakatha yena. Waša mu-
munu lolungileyo. Wayengasawati ngisho nemakhambilawa ekwelapha.

Gende: Wacambwa ngekugenda. Kunokolota. Watalwa ngemwaka
nokwacalwa ngawo kunokolota šanu. Kanileno kaje ingatiwa. Kwase
kuthiwa ke ingane leyo yefwana, ene, uGende.

38. Nobala: Wayetalwe ngawona mnokoloto. Kwathi ngamdlange tingane
tiyisiwe, kwafike kwabalwa magama ešanumtane tingane tašo netige-
ndwayo. Lašanga tinokololanga šaya košophwa. Šešalwa uNošala.

/Laphuma.....

Laphuma laho ke ligamu laNo6ala.

Ncishuyise: Mshakati wagqagqa ceje wangevani ne6atali 6enjoda. Watiphekisa engaphekiswanga. Wapheka wadla nenjoda yahe. A6e esasihipha sitsha seyise wadla wamncisha. Yise wacamba ingane yenjodana wathi uNcishuyise.

Nkosi: Yiliti6ulo la Wathi ku6a ufati ati6ule ngefwana, weva ceje yise wengane watshi, ene, "Iyosi yami ke leyo." Kwaseku6a uNkosi.

Mzansi: Watalwa ngesikhathi litulu liphenjula umoya weMzansi, 39. lihlongoza imvula. Kwase kuthiwa ke, ingane uMzansi. (ufwana).

Sayiwana, Saliwa: Nina wayegane esithembwini. Yena waliwa yinjoda. Wayesetala injodana. Wayicamba ngekuthi uSayiwana ngo6a yena uyeyiwa. La6amwe 6ayicamba ingane 6athi uSaliwa.

Mandoyo: Wacanjwa ngesici seku6a nina wayethanjiswa yise. Ihli-diyo yahe ihlala indenga. Wayesetala Mandoyo, ke.

Lekwata: Nina wayenelulaka ehlala e(kwatile) thukuthele, ethetha. Wayesetala ingane yefwana ya6a uLekwata.

Mgwaqo: Nina waphambuka emgwacweni. Watala ufwana. Inimba yamfica esathi uyayamba emgwacweni.

40. Tiligi: Inimba yamfica nina ephuma kothenga tiligi wa6eka kasi tiligi waphambuka watala ufwana. Waya ehaya esethwele ingane wawushiya tiligi. Ligama lengane la6a uTiligi - ke.

Ndleleni: Wathi nina esayamba endleleni, wayesekhandaniswa yinimba. Wayesehambuka etala ufwana.

Hlathini: Wathi nina eyothota ehlathini, waficwa yinimba watala ufwana. Washiya tuni wagoduka nengane.

Zinkuni noma uNozinkuni: Nina usuke ethi uyothota a6e sefike esukwa yinimba. Imjahe. A6eke kasi tuni aphambuke atale ufwana ku6e uZinkuni. Inombatana i6e uNozinkuni.

41. Zinkumbi noma Nozinkumbi: Watalwa ngekufika kwetumbi tekucala (1897). Ufwana u6a uZinkumbi. Inombatana i6e uNozinkumbi.

Nkasa Nonkasa: Watalwa ngenkasa yetumbi tekucala. Ufwana a6e uNkasa. Inombatana i6e uNonkasa.

Sikhonyana Nosikhonyana: Wacambwa ngasona sikhonyana kuhe6etwa kwaso etelwe. Ufwana a6e uSikhonyana. Inombi i6e uNosikhonyana.

Siyumba: Watalwa ngesikhathi isimu iChumile. Inetiyumba neti-

/ningi.....

ningi. Siyumba yilombila nofike uthi wena maku6e yisikhwe6u. Uwu-
gence ufula. Uthi uyawufula uface kuthuquka msidi nomnyama ungekho
mbila.

42. Wehle: Wayetalwa wumunu ejacile. Kuyimathambo. Naye watala
ingane leyimjobuluka njengaye. Mathambo elungelene. Ingane ye-
fwana kwaseku6a uWehle.

Joliphasi: Watalwa ngekufa kwetomo kwekucala. Labamwe ba6e6i-
twa ngekuthi uLandaphasi. Lokuya kufa kwelomo lokwa6a nga 1898.

MaBunu, noma Bunu: 6atalwa ngemi yemaBunu. Ufwana a6e uMa-
Bunu. Inombatana i6e unomaBunu.

Mzingelwa: Watalwa ngesihathi 6efuna ku6ulala yise ngetandla noma
ngethi. Kojwa wasungu6ala, a6ate 6amtholela.

- Mahedeni: Watalwa egula ka6i. Kwayobulwa. Iryanga yathi
43. a6amelaphe (ngethi) ngaMahedeni. Waselaphwa ngawo wasinja. Kwase
ku6a uMahedeni ligama lahe lowo fwana.

Dumuzela: Watalwa 6anu 6ehuluma kwekuthi nina uyaphinga nesisu
lesi akusona senjoda yahe. Watala ufwana.

Ganoyo: Kwesukela esidlalisweni, njesilolotelo sekuthi gane (inga-
ne). Kwasekute kuchuma ligama lahe lofwana. Wa6a uGanoyo.

Nyoluka: Wathi nina enyoluka sisu wanyoluka nekudla wakudlela
elawini wancisha 6anu 6emtini wadla yejwa manga6e kudla kumnandi.
6amcambela ingane yahe 6athi ene uNyoluka. Iwufwana.

44. Qedela: Nina 6am6ulala ngemweco engakasinyoluki sisu. Welaphwa
wasinja. Wasinyoluka sisu. Uthe laha esetotala 6amfaka iphupho
netibo6o. Kwabulwa, kwevakala kwekuthi u6ulewe uyena lowo lowaye-
m6ulele kucala. Useyamcejela. Wayesetala Qedela.

Zi6i: Watalwa ceje wagula wa6angwa neti6i leti. Kojwa welaphwa
wasinja. Ufwana.

Mini: Watalwa emwini lithe ga. Ufwana.

Ndoda: Madodeni. Wathi ngamdlange etalwayo, kwathiwa kutelwe
injodaemajodeni.

Lu6enjana: Watalwa kuhla6iwe. Kuthe seKufunwa lu6ende lutonikwa

45. 6afwana, alwate lwatholwa. Kwasekuvakala kwekutshi luthathwe yisa-
lukwati, salwosela mshakati. Si6onga ingane. Ngo6a wayethandiswa
lu6ende. Ingane yase i6a uLu6enjana.

/Mvula.....

Myula, Nomvula: Watalwa lina lithi mihli. Ufwana uMvula.
Inombi uNomvula.

Shesha, Nokushesha: Nina wayenga6ambwa. Wayesheshelwa manga6e e6eletha. Inimba yahe yayikeduze. Ufwana a6e uShesha. Inombi uNokusheshesha.

Gugile: Salukazi. 6ahleka nina etoshada 6athi ugugile. Wati6ula ngenombi. I6e uSalukazi, noma i6e uGugile.

Masimani: Mshakati wafike waphuta magula. Wetha amadi. Kwathi sokuvubwa, masi a6e seyinjavunjavu. 6athi 6ayadla 6anu 6emtini,
46. 6a6ehala ngekuthi, awu! Yimasi mani lawa? Wathi ngamdlange e6eletha, watala inombi. Ya6a uMasimani.

Jaheni: Mkhongi wakhonga wakhonga, a6amnikanga kucwilisa. Wesuka ukhwemwana watikhongela. 6athi ujaheni? Yemithi yini inombi? Wathi ukhwemwana ngijahe kugcagca. Ayemithi inombi. 6agcagca. 6atala ufwana wa6a uJaheni.

Mhlunga: Ufwana. Watalelwa efuleni. Nina ethi uyoha madi eMhlunga (ufula) Wasuke wathi koku6a a6elethe, washiya kasi imbita wa6uya nengane yefwana. Yacambwa ngekuthi uMhlunga.

Kayizili: Mshakazi wasina emtini wafike ate awahlonipha malungu
47. emtini njengethetho wemunu nogcagcileyo laho ehaya. Watala ufwana. Kwathiwa uKayizili (lenombi).

Mabengu, Bengu, Nozibengu: Wathi nina ngamdlange egqagqayo, lesusa umoya lanetha. Ku6e sokuthiwa wadlela do6e enkedweni. Useyothi noma ethi ususa muphi use6edi libenguze umoya. Ufwana uBengu noma uMaBengu. Inombi uNozibengu.

Msipha: Watholakala ngenhlanhla. Nina wayesa6a. Kuthi manga6e kusuka inimba acinise luzwani loluhulu. Kani lolutwani yilona luphethu usipha lowekhama ingane esinyeni. 6asheshe 6amwelamela. Yesuka ceje inimba, 6am6amba lutwani., 6athambisa Msipha. Yatalaka ingane, ayate yekhameka.

48. Nondlela, Ndleleni: Kusuke kuthe kuyambwa indlela, ufati wesu- kwa yinimba. Yamjaha. Wacheduka watala ingane. Yenombatana, uNondlela. Yefwana uNdleleni.

Ma6aleka, Noku6aleka: Usuke etalwe ngesikhathi ku6alekwa. Athi nina ethi naye uya6aleka, akhandaniswe yinimba. Atale ufwana Ma6aleka manga6e kuyinombi wuNoku6aleka.

/Sikobo.....

Sikobo: Wathi nina ethota ligoqo lekumbaletha, wafiqe Sikobo ehlathini. Wabaleka engasati kwekuthi esani. Wabita majoda afike athi esokhozi. Ingane layitalayo yefwana yaba uSikobo. Lelimwe ligama layo, laba uSokhozi.

49. Ngilazi: Mshakati wasina ceje wahlakula masimu lanengilazi. Wate wabeletha ehla kula ingilazi iyilukhokho nje. Ingilazi wutshani lo bwenabayo buyambe bweda madolo bumile timanje. buhlanganise bube yilukhokho. Wayecamba ngalelo gama ke ingane yahe. Ufwana. Nonhlanje, ke, ngilazi angasho nekuthi ingane yihle ifwana nengilazi yelifasitele.

Mziwabanye: Injoda yafelwa ufati ebeletha. Ingane yondliwa ufati wakunomumwe muti. Ligama layo laba uMziwabanye.

Mtombikayise: Washiywa unina etelwe. Wabelethwa uyise. Wayesemcamba yise ethi uMtombikayise.

50. Ngidlani: Isumu yahe bayithela tomo ivushiwe. Wathetha wathetha, wayesebuta ethi, "Ngidlani, ke mina?" Kuthe ngamalange mshakati ebeletha, watala Ngidlani.

Tshapha: Yise wayesehluphile echwephesha balokatana bebanewabo esho nekuthi bapheka kudla ku be luhlada. Wate waganwa. Bathi utshaphile waganwa naye.

Zulu: Wacambwa ngaleli neliketulu. Leligama laliconje kuthi ene uphakeme ngetulu kwebanu bohe.

Qwa6e: Babelamana kunina bonaZulu. Qwa6e eyinomhulu. Kuthi qwa6a yikuthi uyejwa (nempela wasala yejwa. Nina weluka macansi wathengisa. Waholelwa ngeyomo nehlophe. Wayipha lomncane, Zulu.

51. Wayisisa enduneni. Yanja leyomo yembathisa ligcaki ngetomo netihlophe.

Uyabuta Qwa6e uthi etikabani letomo netingaka netihlophe? Bayamtshela etaZulu, wefuyele enduneni, wefuyiswa unina.

Athukuthele Qwa6e, aphake imi iyobulala Zulu nenduna nenina. Kubonakale kwekuthi liningi lebanu lithanja Zulu nenina nenduna.

Kwenele kwevakala nje, liningi lebanu lathutha naZulu bayokwakha kaZulu. Netomo letihlophe tathola ligama lekuthi uNyonikayiphumuli. Ngoba Qwa6e aphumulanga ebona nina emgodlele imbokodwe wafuyisa Zulu emncane.

Qwa6e wasala kasi yejwa qwa6a. Zulu wangenisa sive nesasihona
52/sakwaLubolo.....

52. sakwaLu6olo lwenja salwa samwehlula Qwa6e. Sa6a yima Zulu.

Gumbi: Ufati waQwa6e wemitha watala maphahla. Lelimwe la6a uGumbi, lelimwe la6a uPahla. Kuthi Gumbi yikuthi ingane yayihleli egumbini.

Phahla: Kuthi Phahla yikuthi liwele.

Gumede: Kuthi Gumede kuthi welama mawele ligumbi lelide (gum-ede) lelalala Gumbi naPhahla.

Hlophe: Watalwa uQwa6e. E6a6ata tomo netihlophe netefuyiswa Zulu wunina. Waseyamba nato wayamba ne6ukhosi 6ahe, (Ngito6uye ngiyichu6e le yakaHlophe).

Vaminda6a: Yise wayeyilibudabuda lemlisa. Ingane yahe yefwana kwa6a uVaminda6a ngo6a yise eyiligagu lekuhuluma.

53. Mazinyane: Nina wayethanjiswa inyama yeyuku. Wa6ulala iyuku yeninatala iqhamisele. Matinyane asala wojwa. Wa6ambwa. Ngamdla-nge e6elethe, 6acamba ingane yahe yefwana 6athi uMatinyane.

Mkhetwa: Nina wenjoda netinombi tahe tatipheka tidle lokumnandi timncishe mshakazi esayose6eda esimwini. Uyafika se6egete timbita 6esula milomo. Wedlula weva. Watala isiva yahe wathi iwuMkhetwa.

Nakiwe: Yinombi yatalwa umshakazi esehluphekile 6emnake ngeku-mhle6a ku6anu 6a6uye 6anu 6amtshela.

Ga6ane: Ufwana. Wacambwa ngeli6ele leli nelifuphi nelithela

54. kahulu. Ngalowo mwaka, ayevumile mabele ekhwa6o. Kwase katalwa ingane ya6a uGa6ane.

Mcetshwa: 6afowa6o 6amfindela lice6o yise walofwana, 6efuna kum-6ulala ngo6a eyindlalifa. Weva. Watala Mcetshwa.

Pitiya: Wayemnyamana emncanyanyana. Efwana nelikula ngetihathi tekuqa6ukwa kwemakula ehuluma nelulimi lolungatiwa epitilita nje. Ingane leyo kwasekuthiwa upitiya ngo6a ifwana ne6anu la6apitilitayo (Makula).

Gengqeza: Watalwa emncane enehloko leyulu. Utimba umfuphi, ihloko iloku ithi gengqe, gengqe, Yena ewafwana.

55. Nombeka: Nina wayelololwe ngotomo tom6eka. Ngo6a inombi ya6a ngeyomo yafuywa. Yatala yanja. Tase tilolola ufati. Ufati watala inombi nombeka.

Ndindeni: Ufati emithi wandindwa yitilwane. Kwabulwa. Sathi sangoma, 6ekuthiwa yihona kutophuphuma sisu. Welaphwa. Watala /Ndindeni.....

Ndindeni. Nosho kwekuthi tindindeni tona tilwane tahe, ngo6a nayi ingane italiwe nje? Tejalile.

Dumba: Yise wayenetimba nomu6i edumba (evuvukala) wayesetala

Dumba. -Noma- Nina 6abengamhloniphi. 6amane 6amdumbe nje 6athi wone kuthi nekuthi laha ehaya. 6angamhle6i nakumhle6a. 6amtshela. Atale ufwana ke, a6e uDumba.

56. Badaza: Nina wayeyima6atha eyamba e6adazela. Ingane yacambwa ngekuthi uBadaza.

Gebedu: Kuka6ili. (1) Uyise wayegi6ela e6usuku ega6adula ngefene. Noma (2) Nina wayepketula uhla6a ega6adula ngelikhu6a. Elima kahulu edlulisela 6afati. Wayesetala Gebedu.

Ma6utho: Yise wayesetele tisiwa. Wa6uye waphinja le. Waye sethi, "Ngitele Ma6utho."

Gundi, Gunda, Gundile: Usuke etalwe engenanywelo, ku6e songathi kaje egunda. Ku6e sokuthiwa nina wadla inso yenyama. Ya6e seyeswela tinwele ingane.

Zizi: Nina wantala emnyamana, phishi. Wayesethi ngitele lizizi-
57. mbane. Kwaseku6a uZizi ligama laleyongane yenombatana.

Khofoyi: Watalwa eyisigadla6eyana. 6uso 6u6adi 6u6ufushane. Mehlwana eshone ekhathi. Utimba unfuphi enemicondc. 6ayicamba ngesici leso, ke, kuthi khofo, khofo. Kwa6a uKhofoyi.

Dumazile: Wanitha nina eseyinombi. Wasoshadiswa yi6afati. Tino-
mbi ata6e tisasina. Wafike watala inombi ya6a uDumazile.

Zondani: Yikuthi nisizondani? Inombatana.

Mfaniseni, Faniswa Fanisile Fanisiwe: 6a6ethi uphingiwe. Watalwa ceje wefwana ne6anu 6ekhwa6o. Kwase kuthiwa mfaniseni phela kwekuthi hhawe efwana yini na6ekhwa6o. Lomumwe u6a uFaniswa nomumwe a6e uFanisile naFanisiwe.

58. Phoshwana, Qashana: 6a6eyimawele. Nomumwe wa6a uPhoshwana, ngo6a emncanyana sengathi yinyonyana. Eyindilingana. Nomumwe eyiliqashana, nelihlana sengathi yinyama. Emncanyanyane neye.

Mazwiendoda: Yise wayecikota ngekuhuluma. Kojwa watala manombatana ojwa. Wate wajinga kwekuthi kojwa lamavi ahe nangaka ayosala ehulumwa u6ani loku yena anafwana nje. Wayeseyamthola ufwana, esejelile. Sifiso sahe sa6a esokuthi, sengathi kungedeka kuthi ohe mavi ahe lakehloko kuye ehlele enjodaneni yahe. Nayo i6e yinjo-
da ngawo. Wayeseyetha ngekuthi uMavi enjoda. /Kwazi.....

- Kwazi. Nokwazi. Sazi: Yise usuke enekwati kwahe naphumelela
59. ngako. Noma ekwekuthakatha, noma ekwekwelapha. Noma ekwekweda
usebedi nothile naphumelela ngawo, nafisa songathi ungehliselwa ku-
nanahe naye ake yisati. Inombatana yona iba uNokwati.
- Ncinci: Yinombatana. Nina usuke ethi, "Ncinci! Ngate nga-
mthola jadewethu." Uyise ethi, "Ncinci tate tabuya tomo tami le-
ngalobola ngato nina wengane!" Libuye lichadwe ngokuthi "Ncinci
usho kwekuthi, "Mntakwethu." asho kwekuthi, "Gugu lami."
- Ntombi. Norbi. Nontombi: Yimanombatana. Asho lemagama kwe-
kuthi ngiyejabula ngoaba ngiqhiwe inombi!.
- Gugu. NomaGugu: Yinombatana. Isho kwekuthi ngiyabonga! Ngate
ngaliphiwa ligugu lami.
60. Gaba. Gabangani. Gabisile. Thembanj. Thembeni: Mangahe munu
egcage eyinombi yesati, afike aqhoshele banu emtini la enjele hona,
ingane yahe yenombi bayicamba ngekuthi uGabangani. UGabisile. Uf-
wana kuba uGaba. Futhi inombatana iba uThembanj noma uThembeni.
Themba nomaThemba, Thenjiwe. Thembisile: Ufati etibule ngefwana
kuthiwa uThemba ngoaba siyethemba kwekuthi kani lofati utosahela muti
nangu esethe efika waba etala ufwana.
- Mangahe kuyinombi, bathi, "Kuyethembisa kwekuthi lofati utotala
banu. Nangu ethe efika waba etala inombi watibuyisa tomo letamlo-
bolayo." Leyongane bayicambe bathi iwu nomathemba. Noma uThembisile
Noma uThenjiwe.
61. Sithupha: Yinombatana. Isuke italwe iyifuphi, futhi ihuluphele.
Kani futhi kunesimwe sihathi kuye kuthiwe uSithupha, nje, ingane isuke
inekhuba wekuncela sithupha.
- Ngu: Makhoti wasina benthanda. Wanele kufika emtini, bamhlanga-
nyela. Bamgona. Babona ngoaba unyeni wahe engasenanina. Watibula
ngenombi, ke, yaba uNgu. Lokusho kuthi, "Ngafika kahle. Bangiphe-
ndukela. Bahlangana ngami bathi Ngu!"
- Danisile. Khathazile, gabazile, Khamisile: Yinombatana. Isho
kwekuthi, mihaba yenina isisahlule thina bemtini. Sesimane sibambe
unomo longedasi. Siyawuyeka longehla ngoaba unemafinyilo.
62. Volo: Unwanwa usuke etalwe ngesihathi kugundwa Volo emagusheni
Yiligama lefwana. Kani nenombatana futhi ingaba uVolo.

/Thana.....

Thana: Ufwana. Nina usuke egcagce ceje 6amtshela 6emtini 6athi kuhle edenje. Wakweda. Wathi ephakathi 6amkhuta 6athi, "Ay! ungakwedi loko, yedenje." Weda. 6abuye 6amkhute njalo. Uthe esuka wayetala Thana.

Musa, Nomusa: Ingane isuke iyiyulu. Ithatha mehlo. I6uye isheshe ihleke. Ithanda 6anu 6ohe. Ufwana ku6e uMusa. Inombi ku6e uNomusa.

Futhi ligama lekuthi Khuziwe noma Musa lisuke likhuta. Nje-ngo6a mhlaumbe mshakati ugqagqe ceje wephana kahulu. Kuthiwe emtini, "Musa kwephana kangaka uceja kudla." A6esevela. A6e setala Musa noma uKhuziwe.

63. Gigiza, Nukiwe: Kwakuthi kulelwe ku6e hona tigi kandle. Noma etulu kwendlu. Leno isoleke. Ngo6a beyikaje ingeho kungaka6iho mshakazi laha ehaya. Ngoku yiloku kugigita. 6am 6angaconji neku6a mshakati hhawe efike netilwane yini. Atale inombi yahe ceje ku6e uGigiza noma uNukiwe.

Siyu: Leli, ke, lisha. Tingane netacambwa ngaleligama, nonyaka tinemimwaka neyilishumi nelisonta noma yimashumi lama6ili nga 1943.

Leligama lacambwa ngemhlangano lowa6a hona eMatal, wetise6edi. Wa6itwa ngesingisi kwathiwa Industrial Commercial Union (I.C.U.). 6anu, ke, 6ona 6atala 6oSiyu. 6afwana.

64. Gemfe: Ucambwa ngeligemfe leli neliye lishaywe yi6afwana. Nalediwa ngemhlanga likhale lithi fwe, fwe, Munu manga6e kuthiwa uyiligemfe kusuke kuthiwa akuho lutho kuyema. Kufwana nekuthi wakhahlelwa yilihhashi esifu6eni kwasala ligemfe likhamisile lithi fwe, fwe. Leso sici sisuke siphawulwe kunina wengane.

Magidigidi: Kusuke kujatshulwa kuhlekwa ufati etele isiva lehle lehulupheleyo. Noma. Usuke efike ate ashesha kunyoluka sisu. 6amhleka 6unyumba. A6e setala magidigidi. Noma. Eshade ceje mshakati 6afike 6amgcona emtimi. Wayesetala Magidigidi ethi ake 6ahleke phela isini ya6o.

65. Nothuzabanye: Wafelwa ufati washiya ingane. Wayeseyambe ekhedama nengane etindlini tala6amwe 6afati.

Diniwe: Usuke esekhathele yikuhuluma. Ihlitiyo yahe isimnika nje, kwekuthi utotala ceje atiphumele indlu yahe. Ingane, ke, yenombi i6e uDiniwe.

/Fod6.....

Fodo: Ufwana lomfushane neqala wahe umfushane.

Lwanyana: Ingane isuke italwe iyimbi songathi yisilwanyana.
Iwufwana.

Nozi6ungu: Nomazenze: Usuke etalwe nina engagandayi. 6anu se6e-
pHELILE bedliwa yiti6ungu. Ngaleso sici nes6diwa wunina, ingane
yahe yenombatana bayicamba ngokuthi uNozi6ungu noma uNomazenze.

66 Voyizana: Ufwana. Wacambwa ngemadi asesidakeni ehla neMzimhulu
ngakamadonela. Simuncu lesosidaka. Sinasawoti. Tomo tiyathanja
kuphuta hona. Ligama laso uVoyizana.

Mshweshwe: Watalwa e6usika. Kwushweta umoya lo6anda uhlekete
mathambo etimbeni. Ngaleso sici, ke, ingane yefwana inga6a uMshe-
shwe.

Sishweshweshwe: Watalwa ngesihathi sekucala kwekuchamuka kwoma-
6ayisikili. Kwakuthiwa ayitishweshweshwe.

Hlafuna: Watalwa endlini leyephanayo. Kudla kungesuki enomweni.
Siyambi sifike senyulelwe. Wacambwa yisi yambi sathi ene lengane
itoba wuHlafuna ngo6a kwala nina e6elethe kojwa labahona nabo a6e-
hluleki yikwenyulele siyambi. Kuyahlafunwa laha ehaya.

67. Mudli Mdliwafa: Yise waleyongane usuke eyindlalifa. Kojwa jade-
wabo agane, alo6olwe. Kojwa indlalifa yehluleke yikumthengela ima-
hla leyililungelo lahe. Neyekwembesa 6anu naba6elwayo emtini.
Leligama lisho kwokuthi Wafica lifa limi lojwa. Watidlela ate ahu-
lumiswa munu. Liyakhala leligama.

Zakaza: Lisho kwokuthi yise unesineke. Noma esegugile use6edi
wahe uyaweda, awede kahle.

Mandondo: Wacambwa ngetindondo netatifakwa unina, tikhehletele.
Engasatihumuli noma kungasesona sikhathi sekutivunula. Umuve ngato
manga6e eseta, tikhehletele.

No6esuthu, Msuthu: Nina noma uyise usuke encishana. Kungapha-
mbukelwa kwahe, ngo6a ungafela enyango, yitinja6a tendlala, kojwa
68. kudla ku6e kugqwele.

Phephesi: Wayelula. Emkhulu. Emuhle. Emofu e6usweni. Kojwa
elula kani u6efanele kusinja manga6e umbuka. Lo6ulula, ke, buyamba
nesici sekuthi ingane ite i6e yiluphephana njena yediwa wunine uloku
evumela yise eca ingane incane ephuthuma yena tohe tisuku. Ingane
seyite yevela. Iphethwe nge6unuku.

/Bulindlu.....

Bulindlu: Ufati wayenganyoluki egqagqile. Kwate kwelaphwa kwa-
yekwa. Kwayobulwa. Sathi sangama ubambwe abakasi. Kwashweletwa.
Wasinyoluka.

Ute ethi uyatala bambamba bakasi. Kwayobulwa. Sathi sangoma
kwashweletwa ngembuti. Bakasi babefuna icyomo.

69. Kuthe kokuaba bayihphe iyomo bawathethe, babule indlu, watala
ufati. Watala Bulindlu.

Shanela: Kwagqagqa mshakazi ekhuthela. Babona labamwe bashakati
kwekuthi utobadlulisela, bamgadla emithi. Kwabulwa. Wanukwa msha-
kati lomumwe. Kwathiwa ubethi uyayishanela lendlu kokuaba ingavuthi.
Wehluleka. Nina lowo, ke, watala Shanela.

Lahlekela: Waganwa yilivila yise. Bekhwaabo bahala bathi, "Tomo
talahlekela talobola livila. Ufuna lotelweyo wayeseba uLahlekela, ke.

Sitshasami: Watalwa unina. Waba mhle. Waba luhlata, weva.
Wamhulu. Waba nesithudi. Wathandeka. Yise wamcamba ngekuthi uSi-
tshasami.

70. Bangukudla: Mshakazi neninatala babebanga kudla. Kuthi manga-
mshakazi ephekile, neninatala apheke. Abo segxeka kudla kwemshakati
akubeke tici. Afune kubongwe kwakhe. Watala ufuna, mshakati. Uf-
wana lowo waba ubangukudla.

NomaSayidi: Ngesihathi kucaliswa lidoloba lakeSayidi (Port Shepstone)
mshakati wagqagqa ceje wagqigqa hona. Kani unelishenje hona. Waba-
mbwa yinjoda. Yamxolela. Watala nomaSayidi. inombi.

Sibangani: Mshakazi wagcagca ceje wanyoluka sisu. Waliswa unyeni
wahe. Alok uhlupheka unyeni ebuta kwekuthi, "Kojwa sibangani loku
sasithandana kahle kangaka na?"

71. Ntombiyegili: Yise usuke ethakatha. Emtini, ke, athakathe nahona.
Athi angatala ingane, bemtini bamwothele yona ngesici sekweda kwahe.

Mdeli: Yise walofwana usuke adela inombi lethanjwa yibatali bahe,
wateka lethanjwa wuyena.

Nyama: Watalwa ngamdlange kuhlabwe inyama idliwa ekhwaabo.

Mfanempisi: Yise usuke eyisilwane. Ufati lo, amshaye agijime
naye. Alingise impisi itobulala munu.

Ceku: Watalwa ngamdlange yise etholele inyoni, ethe, "Gweleje!"
bathi labamwe, "Ceku!"

Nkani: Yise usuke edaza iyani nenina. Nenina angatithobi. Batale
ufuna, abe unkani.

72. Khuzwayo: Watalwa uGumede. Elamwa yimaphahla. Ethukuthela ka6i kuthi ahlohle imi iyobulala Zulu lowathatha 6uhosi 6weyise Qwabe. 6amkhuza. Ufati wahe watala Khuzwayo, ke.

Ndayikayihlali (Ihlala ngamayandakazi). Watalwa uGumede ngekubodla kwehlidiyo, 6emkhuta. Leligama lithi intengo ayinakuhlala, yekutheng lifa laQwabe le6ukhosi. Litomchuma nje, ngenxa yemalandakazi lawo, 6onyoni kayiphumuli, leto tomo netimhlophe njengemalanda latinikwa wunina, Esikhundleni so6a atinike lomhulu utinika Zulu.

Mshaneli: Watalwa uKhuzwayo. Mshaneli watalwa ngesihathi indlu kaQwabe iphuma itiyambela ke ngekudu6a. Yashanela kohe kwayo yatiyambela.

Mahlo6o: Utalwa uMshaneli. Sebeyambile kaZulu. Lethwasa 6ephakathi nendawo. 6alima. Kuthe laha lingenile lihlo6o watala ufati
73. Watala ufwana Mahlo6o. Kuthi Mahlo6o kusho kwekuthi, "Siyoyambesi-wadla mahlo6o lohe live leli. Asiyi kuhlala kasi. Solima sidlula ngo6a sidedela zulu a6use kahle nenina, nemalandakazi ahe (Tomo netihlophe) nawedelelwa wunina.

Donda: Watalwa uMahlo6o. Wasuke wavilapha yena kuyamba. Wemba migodi wafaka kudla emigodini ngo6a wayekutholile. Ufati watala ufwana wa6a uDonda.

(Yohe le kuseyiyona inzalo yaQwabe. Ngisayishiya. Ngo6uye ngiyiqhu6e iuthi).

Thembani: Yinombi: Nina wayefelwa. Uthe noma esetele lenombi yahe wathi iwuthembani. Okusho kuthi, "Ngethembani noma ngiyitele lelengane? Angethembe lutho ngo6a tohe tifa titihle ngititele. Nalena ingafa nje."

Msolwa: Leligama licambwa ingane yemunu la6amsolayo kwekuthi uyayambayamba esuku (Uyathakatha).

74. Mga6adeni: Leligama lisho kwekuthi 6anu 6ayamcambela mtali walengane 6athi uyathakata, noma uyaphinga, kojwa yena akwedi loku. Ngakoke naye uyatiphenjulela uthi uma nimu6ambile muga6adeni. Musani kumhle6a.

Mujojeni: Kuseyilona leliso kwekuthi yise noma wunina walengane 6ayamcambela 6athi uyambayamba ngasese engayambi. A6e setala ingane ke ayicambe ngekuthi manga6e nimu6amba eda lemihuba, mujojeni. (Ufwana Musani kumhle6a.

/Mlahleni.....

Mlahleni: Mshakati usuke ephute kunyoluka sisu. 6emtini 6ate 6amhle6e 6esho kwekuthi uyinyumba, wato kwanjisa masimba emtini. 6a-fune nekumxosha 6ethi unana6o yihona etoteka ngo6a tomo talo6ola inyamba. Kuthi kuwona lowo mkhathi emithe mshakati, atale isiva. 6athi aku6e uVusumuzi athi mshakati, ayi, aku6e uMlahleni.

75. Zimeme: Nina usuke ewumitiyohle. Ephuma nato tinjaba abuye nato. Kungeho njaba laphuthayo kuyona. Ingane layitalayo i6e uZimeme (ufwana)

Mashomuza: Yise wayedliwe utimba wamchucha. Welaphwa, wasinja. Ngoku waganwa. 6anu 6amhle6a enombini yahe 6ethi ingeke itale ngo6a unyemi lowayenemashomuza etimba. Yasina inombi. Yatala Mashomuza (Ufwana).

Gwayise: Yise wayeyilixhwele lagwayi.

Nontshengula: Watalwa eyinombatana, emilise kwentshengula. Enciphe ngalesingedasi.

Tholakele. Tholiwe: Yinombi. Yise wayehlalalundlalifa. Engenabatali. Ehlupheka. Nefati wahe wagqilatwa yindlalifa nemkayo. Watala Tholakele noma Tholiwe.

UTholakele usho noma kwekuthi ene, ino nengi kaje ngayifuna ngite ngayithola nohla.

76. 6angiwe: Yinombatana. Lisho kwekuthi 6oyise nenina 6aca6uliswe inombi ya6o labatoloku 6etica6ulela yona. Nina wakhiphwa eyigoduso yesiwa nemwe. Wam6anga wamhipha kuyona wasina naye. Ingane ke i6e u6angiwe (6a6angiwe).

6ongiwe: Kusuke ku6ongiwe emtini ngo6a mshakati utele inombi kwa6uya tomo letalo6ola nina.

Mshakati nenyeni wahe 6aye 6asine ceje 6ahlale kasi 6angase6edi. 6adonse luthanjo lwa6o. 6ase6edelwe wuninatala neyise wenjoda. 6athole ingane yenombi. Icambwe yi6atali 6efwana ngesici sekuthi 6amomsha salukati nelixhegu 6ona 6atongile. Sitoke si6one kwekuthi inganyana ya6o itodlani. Ake 6atonge phela. Ingane ke i6e u6ongiwe.

6onakele: Lithi 6agangile 6anu 6ethi 6angakhipha ufati wenanami ngimthanja kangaka.

77. Ku6onakele kwekuthi lofati utotala tinombi tojwa. Ku6onakele kwekuthi ngitotala inombi ngo6a ngisikwe njengamdlange ngitala inombi. Ku6onakele kwekuthi ngemithi inombi ngo6a mugqa losuka eya6eni, wehle

/ceje.....

ceje wago6a edasinesisu.

Sizakele: Ngisitakele ngathola inombi itongifingqela mise6edi.

Licambwa umshakati eswa6ulela majodakati ethi asitakala mfowa6o wawathathela li6we. Sekuyiloko athwishika nje ngo6a etofudwa wumina?

Woshi! Mame! Ncifi!

Malezi: Yisilolotelo. Malezi zintombi! Malezi zintombi! Malezi Zintombi.

Ngoza: Ufwana. Yise noma wunina 6asuke 6eyimavila. Kuthi manga6e
78. kuyiwa ese6edini muni ali6ale yikuthi nami ngo6uye ngiye. Use6edi ute uphuthe. 6emtini 6athi ngota ataleli (inyoni ngota).

Zi6i: Ufwana. Nina usuke eguliswe yikwemitha wa6uya kasi. Kuthiwe u6uthwe eti6ini asati nokuthi unwanwa ophila yini. Ingane, ke, ithiwe uZi6i ngaleso sici.

Zaguga: Yinombi. Nina usuke ethole mwenjo eseshuqile 6anu se6emhle6a 6ethi yaguga thina! Ngeke isayitala neyojwa ingane le. Eve. A6e setala Zaguga ngaleso sici.

Mziyonke: Usina ceje mshakati ayambe ehlala yohe miti le ebwebweta tinja6a. Aphume nato a6uye nato axove 6anu 6emtini ku6enje. Atale ufwana. 6athi uMtiyohe ngaleso sici.

79. Vusumuzi: Usuke ufwana atalwa wayejwa kuyise. Yena wati6ula ngesiva.

Ntonto: Ntontonto: Yisiva Ntontonto. Yinombi Ntonto. Lisho kwekuthi ihlidiyo yenina tala iyandenga sengati 6ananakhe 6angatala loku yena watalelakasi.

Nokuthula: Molokatana usuke ehleli ngekuthula neninatata. Engenawo usinjo. 6emthanja. Atale inombi. 6ayicambe ngekuthi uNokuthula.

Ntombi Mantombi Nombi Manombi: Kusuke kuyinombatana. 6atali 6eja6ulile 6aphiwa inombi.

Khendlelani: Mshakati usuke esola kwekuthi injoda yahe icomiwe. A6e sekhendla inando eyifakela ekudleni igule injoda. Kubulwe, inyannga inuke mshakati ithi wakhendla enjodeni wayiholela ngesince sahe.
80. Yamnika uthi weku6ulala injoda yahe yihona eto6e sedliwa yilowo nomkhendleleyo.

6emtini 6amhlalise ka6i mshakati 6ethi elaphe unana6o, aphile ngoku. Aphike. 6athi wena wawukhendlelani? Isinje injoda itale inombi ku6e uKhendlelani.

/Mto6ozwa.....

Mtobozwa: Mshakati washaza emuhle ebusweni. Banu bambabata bethi muhle. Wayesesitakala. Walibala yikuchanya. Wayeka kusebeda. Watifaka sicefe kuninatala. Wamkhipha wamphekisa kungesikhatshi. Mshakati lowo watala Mtobozwa ufwana.

Muthi: Usuke nina amtalela ngakasi kwethi. (Ufwana). Nina usuke efike ephethe uthi etogqagqa. Wabambwa walahlwa lowothi wake. Wayeselala muthi.

Boma: Usuke etalwe eneyaaba leysisiboma (mubumu. Sibono). Yinombi.

81. Si6uko: Yingane yefwana nehle kahulu. Buhle bwenina neyise buphelele kuyona. U6abuka kulengane.

Khabize: Awusiti lutho mshakati noma ungaboka manga6e ngicomwe yinombi, ngitoyiteka nayo njengawe.

Ngilamkhu6a: Yise wayegila mihu6a. Noma nina wayegila mihu6a batala Ngilamkhu6a - ke.

Ntaka, Nyoni: Yingane yefwana neyimbulungana songathi yinyoni.

Mangada: Yifwana noyimingaxangxa ngesingedasi, songathi umhubelo wenayiti.

Bekinkosi: Wena linjela iyosi. Iyona netokutshela kwekuthi yeje-
82. njani. Leligama elefwana. Liyatihuluma.

Ntanyeni: Angitisolli kwekuthi ngamganelani umjeni wami. Ngeje lokukeqaleni wami.

Madakwadunuse: Leligama liyatihuluma. Elefwana. Yise wayethi angajakwa a6e sedunusa. Kudunusa kwahe wayejakwa ceje athande sifata na ngemandla. A6esethatha ufati, nje, wemunu nave ejakiwe amlale elu6ala yena eqabanga kwekuthi 6asithele.

Thembwase, Thenjiwe, Theniwase, Thandiwe: Yinombatana. Yise usuke enesithembu. Kuthi inanjokati itale ingane. Banakwa6o bayicambe ngalemagama 6embiqqa.

Mbungamayeye: Yingane neyelama yematibulo yefwana neyanyefutelwayo
83. Inombatana ku6a uNombungamayeye. Lokusho kwekuthi. Khuluma masinyane kungakafwaneli kwekuthi nga6e seniyahuluma. Sibe sesihlala, ke sisu sona nesingaliyo.

Majozi: Ufwana. Yise usuke ekaje ayese6eda eJozi6ele. Wathola hona ke malungelo ekulo6ola ufati wahe. Ingane ke i6e uMajozi Lokusho kwekuthi, ene, kweku6a lalingeho lijozi6ele ngangingeke ngisine nalomunu ngitale ingane yami nehle kangaka!

/Cwengana.....

Cwengana: Ufwana. Goyise nenina balalela miyalo. Kuthi noma kuchamuka tino letivusa lulaka, belulekane. balalelane. Tihlidiyo ta6o ticwenge. base betala Cwengana, ke.

bonganu: Ufwana. batali bahe bathola ingane yefwana njengesifiso sa6o, ba6onga.

84. Matshana: Kwesuka uthakathi wabulala batali ekawuka e6ona beganene be6ahle. Waba6ulala kwekuthi ngeke bayiphathe ingane. ba6ula belaphwa. batala ufwana. Waba uMatshana ngo6a uthakathi wayethi yimatshana ani lawa langafi ngithi mina afe?

Sishafuza: Ligama nelicambwa ingane yefwana ngesici seku6a nina yiloku afika ngekugqagqa, aneliswa yikuhlala ehaya aphuma engena emitini. Aphume nato tinjaba a6uye nato. Akathivu ngesince ehaya. Wati kuyamba ebwebweta kuphela.

Mona, Nomona: Leligama licambwa ingane yemshakati nofika ceje avuse muti wekhwa6o. Ku6e sokuthi bemndeni ba6e nemona, ba6atonje bekhwa6o mshakazi. Atale Mona, ke. Inombi uNomona.

- Mkhuhlane, Nomkhuhlane: Kusuke kuthe ngesihathi nina ekhulelwe, wadibulwa ukhuhlane nowate wabasolisa kwekuthi ngekugula kwalofati ingane nemithwi ingeke ilunge. Kojwa atale sihlandla sengane yesiva noma yenombi. I6e seyiba uMkhuhlane noma uNomkhuhlane.

Nomanoli: Watalwa ngesihathi kufike belungu base Norway. Kwathiwa kufike maNoli. Wayesecamba inombatana yahe ke ngaleso sici.

Dufana: Ufwana. Watalwa emfushane, nelokwana iyisimohlotana, kuyiludakana lwengane nenga samukile.

Maluluza: Nina wayeyilithatha. Elulutela njengelilulwane.

6ukulu: Nina wayeyilivila. Afwane avuke ceje alale kasi athi ene uyagula. Injoda ipheke, ipheke, yenele yephile a6e sevuka, qimondo, edla.

86. Nomasamaniso: Watalwa ngamdlange yise ethole lisamaniso enkantolo.

Nozikoti: Nina wayekhalisa emtini. Kuyiloku kuhona tigiqi laba6sola kwekuthi atigqwalisi. Gemfanisa nelithanga linetikoti leti6uye tisikwe tilahlwe manga6e seliphekwa lithanga lelo.

Ndungunya: Wayihlala yise edungule unomo ngo6a enonya (ufwana lo).

Sobuza: Watalwa uNdungunya wacambwa ngesiqi soba nina wayebuza eyamba miti yohe ephuma engena. Ufwana wahe ke waba uSobuza.

Mswazi: Watalwa uSobuza. Ngesiqi sekula wayemuje etalwa, emnqane

ngetimba, eyililambalidlile. Kwathi ngamdlange ebonwa uyise wathi ene, ngitele luswati lwesiva. Kwaseku6a yiligama lahe, ke lekuthi uMswazi.

87. Mumbo: Watalwa uMswati. Wamtala ngekhuhlane nomhulu wetisu lowa-6itwa ngekuthi yimbo. Wayesemwetha ngawo ke, ethi uMumbo.

Ngwane: Watalwa uNdungunya. Wamcamba ngesiqi seku6a wathi yise ephuma kodo6a ecwe6eni, wagola ingwane (inyamatane yakelwandle lemi nedenede) wafika nayo ehaya ngamdlange ufati e6ele ufwana kwaseku6a uNgwane, ke.

Dlamini: Watalwa uNgwane. Nina waNgwane wayepheka esuku Tingane tivuswe tidle. Ufati waNgwane yena wafike wapheka emini. Kuyaswelela sokudliwe kwaphakulwa. Kwathi eti6ula ngefwana kwathiwa uDlamini udla emini.

88. Shange: Watalwa uDlamini ngesiqi seku6a ufati wahe wayekhuthele elula. Eshanga. Eshaluta ese6edini. Wati6ula ngefwana kwathiwa uShange. Ukhuthele. Wehla enyuka ngekushesha.

Mkhize: Watalwa uMumbo ngamdlange litulu linetha kanqane likhita. Kwaseku6a uMkhize. Losho kwekuthi liyakhiza linetha kanqane. Liyafefa.

Mavovo: Watalwa uMkhize. Kukaje kuphutwa lijike izolo. Tisiphotathelwa madi. Kwathi laha ufati ethi uvova mavovo, wasikwa. Wayamba watala ingane yefwana. Ya6a uMavovo.

Khabazela: Watalwa uMavovo. Wacambwa ngesici seyise ngo6a yise wayeyamba sakate. Uthi uyambile um6one eselaha. Ekhabutela. Waye setala khabuzela ke naye nge sici sekuthi nawe nwanwa ute ukhabutele ulingise yihlo. Kwaseku6a uKhabazele, ke.

Zihlandlo: Watalwa uKhabazele. Yena wayeyisihlandla semunu. Engate angagula. Wacamba ufwana wahe ngaleso sici seku6a songathi angafuta yise naye anga6i yisiguli.

Gcwa6e: Watalwa uKhabazele. Futhi Khabazele wayeyinyanga yemithi eyambe eyigcwa6a mithi yekwelapha. Ufati emithi Gcwa6e, waguliswa yikwemitha. Watigqwa6ela Khabazela wamwelapha ufati engamsanga enyanngeni. Wayesetala isiva ya6a uGcwa6e. Lokusho kwekuthi Ngiti gqwa6ele mina mahambi.

Singele: Watalwa uZihlandlo ngamdlange esinge tinyosi wayakotitapha. Uthe eya ehaya, kwathiwa ungangeni, kubelethwe isiva. Tinyosi /tahe.....

tahe tadliwa nganesimwe sihathi. Wayesethi, ke, ngitisingele tinyosi tami ngafika nato ehaya sokufike isiva yami. Ligamu layo uSingele.

Ngunezi: Watalwa uSingele. Ewumunu nolusica. Ehlala ngekungunaza. Ehlala esolasola. Engeneliwa yikungasoli. Manga6e ehona chaya banu banganci6iliki, ngo6a bengati kwekuthi utocwephesha 6ani. Kuthe ngamdlange ufati wahe eti6ula, nina waSingele wacamba ingane yahe wathi uNgunezi (Ufwana).

Nkasa: Watalwa uNgunezi ngesihathi tiyumbi tekucala setifile kwachamisela inkasa yato. Wacamba ufwana lowo ngenkasa leyo. Lofwana usehona uyiyesi yakembo enjaweni yakembumbulu Isiteshi sahona yike-

91. Siphingo.

Tilongo: Watalwa ngamdlange 6akembo 6elwile kwesuka luchuku. Lwalamulwa yi6elungu. 6a6opha la6o la6acale luchuku.

Nomhlanga: ~~Watalwa ngamdlange 6akembo~~

Watalelwa emhlangeni. Nina wayeyoha madi. Wathi koku6a asikwe, wangena ngedasi ehlangeni, wakhululeka. Uthe eya ehaya wayesepethe inombi yahe, nje, Nomhlanga.

Mdeni: Watalwa ngamdlange 6akembo 6ebanga mncele wenjawo ya6o na6ake. Watalwa lofwana mhla 6elungu 6enkantolo 6etohomba mudwa lo6ehlukanisayo. Kwathiwa uMdeni, ke.

Mlomungadli: Nina ewumshakati wayephaka ceje aho6lwe yiku6ekela
92. tisiva tekhwa6o manga6e tiye kokweshela. Tiyafika kudla akuho. A6e seyalula etifunela. Kwate kwa6a wukhu6a wahe nje lona. Kwate kwa6uteka ehaya kwekuthi kani mshakati uphaka kanjani? Uhona yini mlomolongadli laha ehaya? Wayeseti6ula ngesiva ya6a uMlomungadli.

Sondlovu: Ufwana. Watalwa ngamdlange yise ekaje eye encineni. Wafike wa6ulala iNdlovu.

Mphangwa: Watalwa ngamdlange yise ephangwe tomo tahe yimi yembango yasembo.

Mashingana: Watalwa wuyise eyilishinga lesiva. Wathi kweku6a eve kuthi wa ufati utele isiva, wathi, ngeja6ula! Ngitele lamamwe mashingana natofuta mina.

Mndlela: Nina wantalela endlele6i ethi uconje ngekuyamba. Wacheduka wantala.

93. Dlozela: Nina wagana ceje ate ahlonipha. Sathi salukati sakehaya kuyena, akwediwa loku laha ehaya. "ena uyobambwa yimadloti nga-

/ngamdlange.....

ngemunu. 6amtshele ceje, kute licala ehaya selivutha lithi be. Munu elobula kumshakazi kwekuthi wubani nothe ngicambele kuthi nekuthi? Kulanyulwe semshaya. Banu bemtini bate basho bathi, "Hhawu! Safa yimaqala bamwethela inombi yahe ya6a uNomacala.

Nyube: Nina usuke ewunyu6e. Enetihloni netiyulu. Manga6e kufika banu a6e netihloni netoku6a6ingelela loku. Watala isiva ya6a uNyube ngaloso sici.

Nelani: Yise wayeyiyosana. Tinombi tekhwa6o tanjinja tohe aya6a 6iho naleyojwa neyalobolwa ngetomo yadlala. Nefwana lone watilobolala ngetikhwepha tahe. Watala inombi ya6a uWenelani wena nge6uddla-
117. lifa 6aho loku 6ojadewenu 6andinda 6ohe awadla lutho? Ligama layo ke la6a uNelani.

Sinana: Wacambwa ngesimo sahe. Kwakukufishane kuyimabwaktatana njengeliselesele. Kutalele kasi njengesinana. Kwase ku6a uSinana. Inombi.

Khushwa: Wathi efika ninatala enelulaka, wamkhipa indlu yahe enga kati6uli. Watala isiva yahe wayicamba ngekuthi uKhushwa.

Landela: Ewekhwa6okhushwa. Ninatala wana6okhushwa wa6uye wetisola ngekukhipha kwahe mshakati. Wamfiqa ekhwishita nengane yakhe ehlane ewuvushisiwe muti wahe. Wayesemlanjela eyohlala kwahe uthe ephinja wayelala isiva ya6a uLandela.

118. Ntolwane: Wacambwa ngethi nowamphilisa egule ka6e emncane Lowothi uGweje obomvu onjengentolwane.

Nzangaye: Mshakati wati6ula ngenombi yahe iyincwa6a! Yafa. Waphinja lemwe incwa6a yenombi futhi. Ya6a uNzangaye, lowaya lowa-yambayo.

Mdada: Wacambwa ngemutsha weyise lowawumdada. umuje.

Mpayisa: Wufwana. Wacambwa ngesici seku6a yise wa6ala ma6we ngamdlange eyolobola nina walengane. 6amqagqisa. 6athe se6elanjato, wampayiza. Engenayo neyeku6ika. Kojwa wetshelaka waciciyela wa6akhipha 6ayamba. Amanga ashiywa omtini.

119. Khulelaphi: Kulomuti kwakuhona ufati nowayephethe inanjo yeli-xhanti. Selikhatshatile, ligedla, tingane leti. Kwasekutatwa lenombatana ceje 6atali 6ayo 6ayicamba ngesici sekuthi ingane yethu itohulelaphi loku nayo itobulawa yinoku6ulala la6amwe?

Mbokodo: Watalwa emhulu ka6i. Wacishe wamqhumisa nina lofwana.

/Khangwayini.....

ngamdlange utalayo. Gote bathayize ngeyomo, kanduba utale. Wathi mshakati wena sabukati ukhulumela madlozi ungedlozi. Nempela watala sekuthethwe ngeyomo, kuthayizwa. Watala Dlozela lothi, ukhulumela madloti ungedloti.

Nomphanda, Mphanda: Nina usuke ekaje anjyoluka nekudla akufihle emphandeni emsamu kuthi mangahe kungeho munu akudle. Gambone bemtini Kuhe sokuthi mangahe etala inombi bathi unomphanda ufwana umphanda.

Mudwa, Nomudwa: Watalwa kubangwa mudwa umncele.

Zikhali: Watalwa ngamdlange boyise bebelhoma beya emini yemibango yabo.

94. Mkhwani: Watalwa nina eye kosika likhwani esijakeni. Uthe eya ehaya wayengasaliphethe likhwani, wayesepethe ingane yfwana.

Mthondo: Nina wayesetale kahulu manombatana esenelualo sengathi ngeke esamthola notoba yilisenjana ahe yindlalifa yalamanombatana. Uthe la emthola wamcamba ngaso lesici.

Majuha: Watalwa yise ekaje eye kogalela wafika ceje nesiwondo semajuba bamtshela kwekuthi ufati utele isiva. Yabe seyiba uMajuha.

Mkhehlengane: Nina wayeyilivila. Kuthi mangahe sokulimwa agule kukhehleke malungu ohe etimba. Mangahe sokufulwa aphile. Ayambe eqela. Watala ingane. bemtini wuMkhehlengane ngoha nina ukhehletwa yivuvila.

95. Dlence: Yiligama lethi wakwaLembe lowelapha ufati waphila ufike nenyanga. Ingane yaha uDlence (ufwana).

Mloshana, Nomlotha: Nina waguliswa yikwemitha wayesehlala etiko esemloshana. Watala ingane nephilileyo, naye waphila. Ingane yefwana leyo yacambwa ngaleso sici. Eyemombatana ingaha uNomlotha.

Nomaphushu: Wacambwa yisalukati ngamdlange kutelwe lenombi sejagula sathi nohla ngate ngamthola Jadewethu lengitomudla ngeliphushu.

Ngomase: Yise wayengoma kahulu. Wathi kwekuha ufati atale ufwana, wathi yise, ene, ngate ngamthola mfowethu lengitohlabelela naye ingoma

96. Dotela: Wagula nina emithi. Wayeka kuyobula. Wayakudotela wemlungu, besaqala kuha hona. bathi banu utokufa lofati weja loku-ngejiwayo. Wasuke ufati waphila. Watala isiva wayicamba ngekuthi uDotela.

Ndwayimbana: Wayecambwe ngesici sesimo sahe. Watalwa emuje emncane lofwana.

Siqatha: Nina wamtalela esimwini eyekoqathela kutshala madumbi. Wagoduka esemgonile ufwana wayesecambwa ngekuthi uSiqathamadumbi.

Klweba: Yise wayebukhali kumshakazi wahe. Amthathe nasemwini amvatelele elawini. Kani kubanu akwejiwa loko. Yilihlado. Kuthi esevulile bambuta bekhwa6o bafwana bathi, "Ubusayephi wethu?" Athi, 97. "Gengisayoklweba ufati wami." ba6e se6ehleka. Ngo6a lohlabeyahe a6utwa. Ufati watala isiva. Ligama la6a uKlweba.

Mehlwenyoka: Yisiva, yatalwa mehlo ayo ehla6a njengewenyoka. Yayiku6uka ukhophote. Kani yona yinqane.

Tshakela, Lutshumo: Wayethanda kahulu ligudu yise. Abeme futhi, futhi, akhwehlele, atshake, atshume, ku6e ndakandaka indlu elo6a. Unwanwa wefwana a6e uTshakela noma uLutshumo.

Gociyana: Wayemncane enehloko nenencegela kani futhi unesiphongwana

Mandlakayise: Yisiva. Yise wayewumunu nonemandla. Etise6edela. 98. Ekhuthele. Wathi ku6a ali6ule ngesiva, wafisa waphumesela. Wathi, "Akwa6e lonanami utokhula ceje efute mina, athathe lamandla ami naye!" Wacambwa ngaleso sici, ke.

Makhu6alo: Kwathi ngamdlange kudliwa makhu6alo kushoniwe, watala ufati. Ingane ya6a uMakhu6alo.

Mqed: Yise wayeyiryanga eqeda kufa kubanu. Noma yise wayeqeda 6anu. Ingane ke icambwe ngaleso sici.

Nsukumbili: Wacambwa ngelikhambi lelasinjisa nina emithi.

Mgxusheni: 6a6ehlala 6emchwephesha mshakazi. Watala isiva. Ya6a uMgxusheni phela, utoniphendula sida6ukile sikhakha ngoku 6uphelele 6ushakati ngo6a usephethe ingane yenu. Utoniphenjula. -NOMA- 99. Injoda yahe 6a6eyigxusha, 6ehle6a mshakati kuyona alalele nayo. Mshakati walanja inanjo ekhwa6o wayifaka injoda. Yase ilalela yena. Watala Mgxusheni.

Mpece: Watalwa uMgxusheni. Ethambile. Emuje. Wakhula nako Wacambwa ngaleso sici sahe lowo fwana.

Fayedwa: Nina wayesa6a kutala wate wa6ophwa minede ngetinambo. Kwahubutwa timbo6o endlini majoda atidonsa ngakandle. 6afati 6ona 6a-m6elethisa. Yena eloku nje ekhala ngekuthi maye ngafa ngedwa indoda ipholile. Watala Fayedwa ngaleso sici.

Mansawulane: Nina wayenelulaka ka6i efika nje ewumshakazi wali6ula ngenombi ya6a uMansawulane.

/Mashula.....

- Mashula: Yise wayeyisishimani Sebemhleka engaganwa bemweda silima. Nemahla yahe betedela nje. Waganwa kwacoceka kohe sekuphuma kaluhlungu. Wathi ufati Shosho (shula yikuthi shosho) yikhipheni imahla 100. yahe! Nina naniyidla nanithi angihoyini? Ngiyayifuna. Watala Mashula, ke. Yisiva.
- Jomba: Mshakazi wayeca silili alale ate aselwe enjodeni. Kuthi banu sebgenga kusile, kube yihona ejombayo ebuyela esililini sebfati. Watala isiva Jomba.
- Nzolongwana: Watalwa emuje emncane.
- M'bijo: Watalwa emuje emncane engangelubijo.
- Balule: Watalwa ngesihathi banu bephelile oBalule bedle inyama beyose ngetuni temdlebe bethi bayodlela Shaka, tomo netiluphonjo lutalela imbwa.
- Thathelwa: Nina wathathelwa emithi kwancamuka kuchama nekunya. Welaphwa wasinja. Watala inombi yaba uThathelwa.
101. Jiyeza: Yise babemjiyeze kulwiwa wafika ehaya watala Jiyeza ufwana.
- Sikeyi: Utalwa uNompanda ngamdlange exhoda tikeyi ethi utobophela. Lafika livi libika kwekuthi ufati utele isiva. Kwasekuba uSikeyi ke ngaleso sici.
- Langisiki: Watalwa ngekufa kwetomo kwekucala lckwafika kusehona Somsewu kaSonzica. Watalwa uNompanda.
- Doabela: Watalwa uNompanda beye elulwandle beyochoda masenene. bagcwalelwa yilidoabela (tide) balala ngale ngesheya kwemfula. Kwasa befika sekutelwe isiva. Yaba uDoabela.
- Mhlushwa: Watalwa uNompanda kufati lomncane. Bemgcona banakwa6o. Watala isiva yahe yaba uMhlushwa.
102. Nsimba: Watalwa uDoabela. Wathi efika nensimba ephuma kotingela, kwakuthiwa ungangeni kugelethwe.
- Phuciwe: Watalwa uDoabela naye wamcamba ngesici seku6a kwaphuphuma ~~sisu nesaselama Nsimba wayeselama sona sisu lesolohona. Ligama leli lisho kwekuthi ngephuciwe.~~ sisu nesaselama Nsimba wayeselama sona sisu lesolohona. Ligama leli lisho kwekuthi ngephuciwe.
- Holani: Watalwa uDoabela. Ufati esebikisha efuna kutikhipha ekhwa6o. Esho tohe tino leti. Asho kwekuthi, ene, "Ngiholani mina ngekuphekela banu bengethuka? Watala ufwana Holani.
- Mshazi: Watalwa uMhlushwa ngesihathi kungena busika. Kwathi

ngamdlange kushaziwe kudla kwa6e uyalalwa ufwana wacambwa ngekuthi uMshazi.

103. Mcunukelwa: Watalwa uMshazi. 6emtini 6a6ecunukela Mshakati wa-Mshazi. Wayesetala ufwana wamcamba ngesici sekucunukelwa kwahe.

Luyenge: 6a6emyenga mshakazi kani 6afuna kumwisa amosakalelwe yimwendo wahe. Watala Luyenge. Yena etalwa uMshazi naye.

Bekuthini: Watalwa uMsahazi. Ufati se6emhle6e wate wa6a manikiniki. Wathi ngamdlange etele wathi 6ato ngi6eka 6angithini name? Ufwana lowo wayese6a uBekuthini.

Mkethwa: Watalwa uMshazi. Ufati 6a6em6andlulula kuna6emwe. 6emyoca njalo 6emchwephesha. Watala ufwana Mkethwa.

Mzondwase: Watalwa uMkethwa ufati wahe 6emtonja 6anakwa6o.

104. Nomatoho: Watalwa uMkethwa. Ngesici seku6a nina wengane waye mithi egijima ematohweni elinga kutifunela lokomsita ngamdlange etele ngo6a injoda yayingamniki lutho.

Ntombiyomuntu: Watalwa uMkethwa eshayekile yiligama laNomatoho. Wanele wemitha ufati wa6a yiyosi. Kwa6utwa nekuthi uthanjiswane wesweleni, wanikwa. Ihlidiyo yefati yathi cosololo. Watala ntombiyomuntu.

Mkwethu: Watalwa uMkethwa. Elama Ntombiyomuntu. Esemphethe kahle ufati. Wate wathi ufati yihona ngikwethu ngoku ingane yenombatana yase i6a uMkwethu.

Khushu: Watalwa uMkethwa. Ufati etshela la6amwe ethi mina noma

105. ngingafunani, nani, nani, kweyami injoda, ayithi khushu! Isuke nje inginike. Ingane ya6a uKhushu inombi.

Phikeshilo: Watalwa uMkethwa. 6afati 6am6uta lofati kwekuthi yena weda ngani koku6a injoda ithi ikade ixhwalile i6e seyiphenduka imbuti yahe nje ngoku. Wayesethi yena wakhendla inanjo wamweda ngayo. 6eva Mkethwa. Waphika womageqe ufati. Wayesetala Phikeshilo.

Dinsi: Watalwa uMkethwa. Ufati ese6aklolodela 6angani 6ahe nahuluma na6o tinja6a ethi Nitholeni, ke, niya kongixabanisa nenjoda yami nithi ngingenanjo? Inganti ngihuluma nje isingidinsile nge6ukhosikati kani ngiwa6afati wesithathu!

106. Mathanga: Watalwa ngemwaka mathanga ohlade kahulu etifeni tekwenjulela. NOMA Ingane yatalwa inemathanga layimivingqivingqi songathi umunu lomjala. NOMA nina wengane wayesetale kahulu, kuthi

/ngamdlange.....

ngamdlange mnumtane etokweca ingane abeseshiya sisu. Ngalelisu ufati wa6opha mathanga asate sahlala sisu. Wayesethi ngisitwe yila6angi-tshela 6athi, "6opha mathanga." Ingane ya6a uMathanga.

Nka6ikazi: Nina wafike ate anyoluka sisu. 6amwethuke 6athi tomo tilo6ole iya6i lengatali 6anu. Wemwitha ufati wata6a Nka6ikazi.

Nomahlentu: Lengane isuke iwum'benu nje loyiluhuntshu lwemahlentu-hlentu. Icambwe ngaso lesa sici sayo.

107. Jezile: Mshakati kwakuyiloku njalo 6emgexeka. Kuthi kungelutho 6a6e se6emwethwesa macayana nangasile. Naye wate wa6a nemoya wekuthi kani ngatijejisa ngagana lenjoda! Wayesetala inombi ya6a uJezile.

Nonkanyiso: Watalwa ngesihathi 6anu se6elakhla mihu6a ye6anu se6ethi isemuva. Se6elanjela mihu6a ye6elungu. Se6ethi 6ona 6ayinkanyiso.

Thengani: Mshakazi wayengaphathekile kahle emtini. Wate watijela lokumwe wakuwuhla ngempama lakusathi kuyamyoca. Wathi, "Kunga6e ngithengani kuwena?" Watala Thengani (Inombi).

Lahliwe: Usuke mshakazi esine ceje wadlala malungu emtini. Athule Kuthi esuku a6aqo6e kunyeni. Unyeni naye asuke amlahle umkahe.

108. Avune 6anu 6ekhwa 6o a6e setala-ke mshakazi. Inombi layitalayo i6e uLahliwe. Ngesici sekuthi injoda yangilanja ekhwethu kani itongilahla.

Nom6ani: Yinombi. Yatalwa ngamdlange li6aneka, litulu liphenjule ka6i. Liduma linyatima.

Mangelerhi: Yinombi. Nina usuke e6ambwe nenjoda layeda lishenje lahe. Wa6aleka. Manga6e se6eyisusa muvainja6a, aphike. Athi nga6e kuhle koku6a nangi6amba nayo mangala niphethe si6onakaliso ni-ngamangalaphi, ke, ngo6a aninasio6onakaliso? Ingane yahe ke i6e uMa-ngelephi.

Chithekile: Yinombi letalwa umshakazi ethe efika emtini kwashisa wayesethatha injoda yahe 6achitheka. 6atahela laha 6e6ona hona. 6a6ikele 6oninatala ke ngamdlange e6elethayo mshakati. 6oninatala ingane 6ayicambe ngekuthi uChithekile lokusho kuthi uchithekile muti kwathathwa inombi nenje.

Nomvunge: Yinombi. Italwa umunu 6emusho. Kushiwo yiku6a kuvu-nganywe ngawe kuthiwa uye6a, noma uyathakatha noma uyaphinga, noma unokufa.

Vuso: Ufwana. Nina wantala welame ingane lengeho. Eseyiloku enelixhala songathi nalona utoyamba amshiye njenga nomumwe.

Dakane: Kwakuyinombi. Itelwe iyilujaka njena. Kungaconjakali nekuthi itophila yini ngo6a lengane igala njalo nje.

110. Nomabulawo: Nina wayeneli6ulawo. 6emkhunkulile. Ephuma tigaxa wohe utimba. Kwate kwathanja kusolisa ngekuthi ngeke ayiphathe ingane lomunu. Kojwa washo nganeyulu ingane yahe lena, Nomabulawo.

Nokuqonda: Nina usuke esine ceje waphatha kahle emtini tohe tino taconja kahle. A6e setala Nokuconja, ke. NOMA Yise walengane usuke e6e nengconjo nehle yekuganwa, wateka ufati noconjisa tino kahle.

Nomusa: Nina usuke enomusa emendweni wahe.

Ndawembi: Lonwanwa usuke etaleke kalukhuni. Nina esa6a, acishe kumwekhama, kojwa 6am6ona 6a6ati 6amshaya nina, 6am6amba. Ku6e

111. sokuthiwa usinje enjaweni nemi. NOMA Kusuke kulukhuni ku6eletha kwalofati, kojwa wa6a nehlahla 6asheshe 6a6ona. 6amfunela mkhipheli.

Nokubeka: Mshakazi usuke e6eke kahle wa6a nelihlo. Wa6ona nalo kwedelelekileyo lokuyililungu lemtini wahe, wakumisa kahle. Nokubeka yinombi.

Nomfihlelo: 6asuke 6engamtshelanga mshakazi simo naya kusona. Wathi esesinile kwa6a yihona 6emtshela engasenaku6uyela emuva. Waye setala nomfihlelo. Lokusho kuthi ku6a ngangati ngangingeke ngimngane lemunu.

Msindo: Yise usuke ayeyisishimani athi angathola ufati, amweluse. Emtindlela kwekuthi 6atomceja a6e sehla elwa naye nje noma eyothota emca6angela kwekuthi u6eyophinga hona. NOMA Ufati usuke enesinjo.

112. Egade injoda yahe. Ithi noma iyogawula athi i6isiyophinga. 6ehlala ngekulwa njalo. 6atale ufwana a6e uMsindo.

Khambi: Usuke unwanwa ayenekufa kwe6unwanwa, sithakathi. Wa6a nelikhambi nelithile lelamwelapha saphela sithakathi kuyena.

Ngamuka: Yise walengane usuke eganwe yiluhlanya. Lumwehluhanise nato tohe tindlela tahe te6usha. Liti6ulo lahe lefwana li6e uNgamuka.

Ngxobisa: Mshakazi usuke esexo6isile ngekwe6a tino netinge6iwa umunu eganile njengemasi, nemacanja, neyuku ayintshontshe ayipheke ayidle. 6emtini a6amtsheli mshakazi tono tahe. Utala ceje 6amwethelle ingane yahe ngesedo sahe. Njenga Ngxobisa, nje.

113. Nhlupho: Ufwana. Nina usuke esebahluphile banu bemtini nange-
buxoki bahe, ebangenisa ekuhulumeni ngaso sohe sihathi bamwethele inga-
ne bathi ene.

Noqhongoza, Qhozase: Nina usuke enelunya etheqho! eqhoshele ne-
malungu emtini. Ehluleka ukuba nemoya wekuva ewumshakati, A6e
setala ingane bamwethele yona bathi ene wuQhozase manga6e kuyinombi
kuthiwe futhi wuNoqhongoza.

Khathazile; Nqa6isile: Usuke esekhathazile mshakati. Banu se6e-
jinga nje kwekuthi batokwejenjani loku use6ashove wa6ashiya 6elula, nje
6engenakumtshela ngo6a ewakemtini. Bamwethele inombi nayitalayo
bathi, ene, wuKhathazile, noma wuNqa6isile.

Nozite6elo: Mshakazi usuke esine ceje wa6a nendlela yekuphinga
114. nemunu lose6eda esite6eleni semayashi. Kojwa engatange a6ambwe ngco,
wunyenu wahe. Kojwa banu se6engqumuta ngaye ngo6a engaphumi esite-
6elweni kani 6asola nekuthi sisu lesi khawe kuwesenyeni, esakesite6e-
leni. Enele atale nje bamwethele ingane yahe 'yenombi bath ene
uNozite6elo.

Nomalentshisi, Nozikwata: Mshakati usuke ejwayele sikwata lesi-
se6eda emawolintshini. Ngo6a banu 6ekucala 6a6ethi mawolintshi yima-
lentshisi. Ku6e sekuNgqunyutwa ngekuthi mka6ani aphumi esilentshisi-
ni sengathi nalengane layimumetheyo wayithola kusona sikwata. Atale
ceje bamwethele ingane yahe i6e wuNomalentshisi NOMA wuNozikwata.

Mpinkulu: Yisiva. Italwa icambwe ngesici seku6a Mshakazi elwa
nenyeni wahe imi leyulu 6ephathelene tinjuku. Kuyilihlalo loko ngo6a
115. munu wesifatana alwi. Usuke ejumata ligama loyise ku6anu Manga6e
elwa.

Gongobala: Ufwana. Utalwa ufati loncishanayo. Athi manga6e
e6ona banu afihle kudla. Kwahe kudliwe esuku kungasetukuqela munu.
Kuthi gongobala kusho kokuthi ene. Loncishanayo uyakuthanda kwala-
6amwe. Kani yena kokomunu nwayi, nwayi, kokwahe gongo.

Mabekedwane: Nina walengane usuke ewumphumi nato nam6uyi nato
tinja6a temtini wahe. Kani uthetho we6anu uthi noma kungate kuthaka-
thwe ekhweni, ungeke ukhiphe manyala emuti uwatshela banu 6angakandle.
Yena, ke, weda mabekedwane wakhuluma manyala emuti wahe egane kuwona.
Wati6ula ngesiva yahe 6amwethela yona kwa6a uMabekedwana.

116. Nomacala: Nina wayeyilixoki. Laho la ekewahuluma hona, atohuluma
/ngemunu.....

Khangwayini: Kwacambwa lenombatana ngesici seku6a nina wayaliwa eseyinombi aliwa yi6atali 6efwana. Kojwa ufwana emthanja ka6i. 6ethi 6atali, "Kojwa lofwana ukhangwa yini kulenywana. Wamthatha ngeyani ufwana kani yili6we lofati. Watala Khangwayini.

Nomcabango: Unina walengane wayegane silwane. Unyeni wahe ene-lulaka lwebuphoxo. Wathi emgana 6a6emnyundela 6ahlo6o 6enombi.

120. Kojwa yangana. Muti wabo waba muhle ngesimanga. Injoda yalunga ngesimanga. Yediwa ufati wayo nowayifunjela lisu. Wayihlonipha. Wayithanja. Wathula ma imphoxa. Ninatala wacamba inombi la6ati6ula ngayo wathi uNomcabango, (nina wengane).

Nobani, Ngenagama: Leligama elemanombatana. Na6o Nobani usuke esa6a kutala. Nana6o Ngenagama futi, usuke esa6a kutala. 6afati la6abelethisayo 6amjudute ngekuthi ene, "Utote wehlulwe yikutala, wekhame ingane ungangoba ungaka? Uyingane yemunu kangaka? Suka! Musa kutihle6a! Lokungqono yifa kusinje ingane ye6anu! Inganti Nobani wayitala ingane engelutho! Inganti nalokungenagama kwayitala yangiwa? Wena wehlulwa yini? Tala!" Atale.

121. Stofela: Nina kwakuthiwa ngeke atale ngo6a wayenetesheli leti-ningi. Wacoma yise kaSitofela ceje, tamphonsa tesheli tatofela luphonjo lwembuti lwegwala titofu ngetitofu tethi. Tambam6a tisiva, tamfuda luphonjo. Tamwethwala tamusa ekhwa6osesheli. Weca wayogoya kuyisa6oStofela. Wasina. Watala isiva ya6a uStofela.

Manise: Mama Mamsane Mani Mamase: Yimagama lamahle lawa na6onisa kwekuthi ingane iyathandeka.

Mdingwa: 6e6emdinga unwanwa wefwana ngo6a nayise uyejwa ekhwa6o. 6athola inhlanhla 6athola Mdingwa.

Nk16a: Yindlu ngelulimi lwekuhlonipha. Leligama lithi ngate ngeja6ula ngawuthola mwendo ngatala ingane yenombi!

122. Zenzele: Kusuke kuyinombi. Nina usuke engevi ngekutshelwa. Etedela tino nati6onayo, noma 6ethi 6ayamweluleka 6emtini, angevi. Atale. Gamwethele ingane yahe i6e uZenzele.

Mdlume: Ufwana. Ucambwa ngesimilo sahe. Usuke ewumgxomo nje. Emnyama. Netimba netitho kuyimigxomo nje yemilulumbe. NOMA Yise usuke ethe esina wayesemkhulelisile nina. A6e secambwa kuthiwe Mdlume ngesisu engakagcagci mfo kaSi6ani6ani!

/Magevwase.....

Magewase: Yinombi. Italwa wumshakazi nophendulana naninatale, adaze iyani naye nemajodakati ahe. Kani lokweda kuphambene nethetho wekwenja. Mshakazi uthulela tino tohe. Uthi angati6ula ke, 6amwethele ingane yahe i6e uMagewase.

123. Nsele: Nina usuke enelulaka. Ingane yefwana 6ayicambe ngensele ngo6a iyinyamatane nenelulaka.

Mahlamvana: Ufwana. Ucambwa ngesici seku6a yise waganwa ufati lo6ukekayo ngetindlela tohe. Esehlule tisiva. Wagana lomunu. Timbangi tithi "Ohho, wala thina nje ugana mahlamvana lawa! Yeka iya6u idlala ngemo6a!" Ingane ke, icambwe ngaleso sici.

Nomangqula: Yinombi. Wacambwa ngesiteshi Mongula. Ngo6a watalwa ngamdlange siteshi sahiwayo, kusuka sitimela emzimkhulu (Port Shepstone) siya eZingolweni. Yena ku6o kwakuhona ejute nesiteshi leso Mongula.

Phumephi: Yiligama lenombi. Icambwa ngesici seku6a nina wayeyeka sengathi angeke ayiphathe ingane. Eseyiphethe, uya6uza kwekuthi. Iphumephi ke.

124. Simama: Yinombi. 6atali 6ayo 6asuke 6esimeme etihlidiyweni 6athola inombi.

Mpikase: Ufwana. Nina usuke onakele. Kojwa enenhlanhla yekungabambwa. Kuthi noma 6engqumuta ngayo 6anga6i nacinisho ngo6a abam6ambi naye uyaphika. Atale ingane yahe 6amcambele ligama layo i6e umpikase, ngaleso sedo senina.

Shintshi: Yisiva. Ucambwa ngesici lesediwa unina acome munu wesio6ongo leso amwale. A6e segana kumfowa6omunu namwalileyo. Ali-ngise imali nengakhethi. Ithi ingeyami ngithenge ngayo iyomo kumfowethu kulunge. Lofati 6amfwanisa nemali kanjalo. Ingane yahe ke 6ayicamba ngaleso sici kwekuthi iwushintshi.

125. Mphuzeni: Ufwana. Yise wayelunge kahulu. 6ate 6adlale ngaye. Kwathi esetolala ufati wahe, wadlala isiva lemwe nayiphetisayo. Wathi nje, "Wo! Usuwangiphuta inyongo wena! Wayishaya wayishiya lulimi. 6afinyela. Watala ufati. Ingane ya6a uMphuzeni (inyongo nizomfunda uzonishaya!)

Mdineka: Yise walofwana wayengathandeki. 6anu 6emtonjela lite nje. Enesigcwagcwa. Wacamba ingane yahe ngaleso sici.

Shonashona: Yise wefwana usuke eyiliphixiphixi. Ethanjwa yiti
/nombi.....

nombi nebafati bebano. Kwesawo licala. Kuhulumelwe kasi. Ingane yahe ke icambwe ngaleso sici.

Mkhululi: Yise walengane usuke aganwa umshakazi othandwa ekhaya wehlukana nowayengathandwe.

126. Mhululi: Ufwana. Yise nenina babengevi betala! Babehulula nje! Lengane yacambwa ngaleso sici.

Llimela: Lengane yefwana yatalwa ngesikhathi tomo tekhwabo ti-
hlanganiswe netakulo mumwe muti. Ku be umlimela ke lowo. Tomc tilime kulomuti, tibeuye tiye kolima kulowaya.

Notalasa: Ufwana. Usuke etalwe enetince netiyulu. Bathi noma bethi bayammisa agobe yitinjaba tetince tahe titiyulu. Eme songathi, ene, uyadunusa.

Niwambu: Ufwana. Usuke etalwe wabamncanyana, wathi klwi! waba yiluzwambuzwambwana.

127. Nomadlozi: Watalwa kaluhunu. Nina ebambwe yimadloti. Ate athe-
thwa. Ahlabelwa iyomo. Yase italwa lenombi.

Nokwakhe: Mshakati usuke efike ceje wacoca tino tahe. Tino tenye-
ni wahe. Wafuna mandla ahe angamosheki esebedela ekhwabo. Atibule ngenombi, bamwethele yona ibe uNokwahe.

Zihlazile: Tinombi takulowo muti titijumatile ngoba nina walengane ufike watijumata emtini weda tino netijumeleyo. Ayiseho isiva yakuleso sigoji nengaphinja iteke jadewabo lomshakazi. Lisho njalo, ke, leligama.

Zethukile: Bemtini bathi koku ba bamcambele ingane bathi uZihlazile, wethuka. Waphendula simo sahe. Wenelisa kahle ngoku. Bamthanja emtini wayesetala Zethukile. Inombi leyo.

128. Hanjiswa: Unina wayengenelisi enjodeni yahe. Yamxosha nesisu. Yathi kuhle ayambe aye kunina amyale. Loko kwa ba buhlungu kahulu kufati. Wate wabelethela ekhwabo. Watala inombi ceje wabuyela emtini wahe.

Nomsolo: Nina walengane ufika ceje emtini agxeke. Agxeke yohe ino yahona. Ate atale esola. Bamcambele ingane yahe yenombi bathi uNomsolo.

Siqambize: Yinombi. Leligama lisho kwekuthi. Sasithi siqambile mangabe sithi uNomsolo, kani siqambize. Munu lona muhi kangaka?

/Nkominophondo.....

- Nkominophondo: Lofwana ucambwa ngesici senina manga6e enelulaka se6ete 6amwencena 6akemtini, 6amwencenisa kweyomo ihla6a. Athi
129. angatala ufwana 6athi uwuNkominophondo noma uNkomiyahla6a (La6abanu a6aMkhize na6o a6aphelele. Sengitobala la6amwe ngoku).
- Fele6a: Yingcili. Yise noma wunina usuke ephuma tona. Athi ethuka naye a6e eseve ngifele6a, nje, esemyamba esithweni. Ngo6a uye aphume engevakali. Ku6e yilihlado ku6anu la6a6ukeleyo. Ingane ya6o yefwana ingacambwa ngalesici.
- Sishosonke: Leligama lihuluma tino netimbili. Lona elefwana. Lithi Sishosonke thina 6emtini sithi Si6ani6ani atekanga lutho kulo-fati wahe! Noma - Sishosonke sithi Si6ani6ani wateka ngempela kulo-fati wahe.
- Sigece: Ufwana. Usuke eyisikhophocwana sengathi yisigece (imbiza)
130. Sigece: Ufwana. Usuke emumbi songathi wa6umbwa wediwa sigece. Ngaphelelanga.
- Sigenge: Ufwana. Kugenga yikuqeda yohe ino ushiye ligo6ongo. Inombi neyiligenge yinesuke ingacomile. Inga6eke munu ehliidiyweni yayo. Sigenge uthi Silahle tohe tinombi tethu sisale nefati yejwa na? Lengane icambwa ngenina nosuke enesikhwele e6ona injoda yahe icomiwe. Afune kuyiphana. Ayiyekise.
- Chakijana: Ufwana. Utalwa ufati lofika ceje emtini athandeki. Ahlakaniphe. Angashaywa yena ngenxa yekutedelela, kani 6ohe 6afati kulowo muti 6ayashaywa. Ingane yahe 6athi uChakijana.
- 6izwayo: Nina usuke egane esithembwini kuthi yena a6e yinanjokati.
131. Uthetho wemnumtane wesithembu umisa tisuku teku6ita 6afati 6ahe. Tili-ngane. Na6o 6ahlala 6ati kokuthi nohlanje kuto6itwa si6ani6ani. Naye apheke. Agete utimba, alungele koku6a eto6itwa. Kojwa ekhathi kwe6afati kuchamuke inanjokati. Idide lisu lemnumtane. I6itwe ngetisuku te6afati la6amwe. 6a6e se6ehlangana 6afati 6acambe ingane yahe i6e u6izwayo.
- Xoshumuzi: Injoda isuke ithe manga6e ipanwa ufati enesikhwele ngo6a icomiwe, a6e semgxotha nesisu. Afike ekhwa6o atale isiva i6e uXoshumuzi.
- Shayinyoni: Ucambwa ngesici sekulungisa kukanina emtini. La6a-jala 6athi lofwana wasishayela inyoni weta nayo ehaya. Sa6onga.
132. Makhosonke: Yise walengane linxiwa lahe alimilwa mbuya. Wanya /nembazo.....

nembazo. Usuka kuleyosi ahe kuleyosi. Ingane yahe .16e uMakhosonke, ke.

Mpongwana: Ufwana wanele waganwa ceje wayesebodlabodla. Eseteda injodeyana. Yise wejabula wathi.

Mazikwana: Ufwana. Nina usuke epheka apheke ekhwa6o abuye apheke elawini manga6e ethole kudlana nokumnanjana. 6akudle 6o6o6ili elawini esuku. 6a6one 6akemtini 6athule nje. Athole ingane ceje 6athi uMazikwana.

Mndiyaza: Kwathi ngamdlange yise edakiwe kukaje kuphutwa lijiki, nina wabeletha isiva ya6a uMndiyaza ngalesosici.

133. Khuntu6uswana: Nina walengane yiloku afika etogana wafike wanyu- kubala njalo. Uthe ngamdlange eti6ula ingane 6athi wuKhuntu6uswana. Iwufwana.

Nta6akayikhoniwa: Lengane yaqambwa ngePhasiwe, ina6a yakelundini (Drakensburg Range) lekuthiwa ayikhombwa, ikhombwa ngendololwane. Ngo6a manga6e ikhombwa ngemunwe liyanetha. Lengane ufwana.

Mahlasa: Ufwana.. Wacambwa ngesici seku6a nina wayengasindani wayefinyela ma eda mise6edi athi manga6e ethatha ino ayithi hlasi. 6emwenamele nakomtini munu nokhuthela kangaka. Ingane yahe ya6a wuMahlasa. Italwa wuNta6akayikhombwa.

134. Sibalo. Mlotshwa: Ufwana. Watalwa ngesikhathi sekuqala kwesibalo sekumba migwaco eliveni. Wayese6a wuMlotshwa. Ngo6a yise walotshwa.

Sibalo: Ufwana. Wacambwa nge tikhathi kwekucala kwemakolishi ekufunda tingane temanombatana. Njenge Inanda Seminary, Fair View Girl's Home, Umzumbi Home. Nanetimwe. Kwakuthiwa tingane tifunda Sibalweni. Tithwala tingu6o tato ngemaphilo nahlophe.

Si6isi: Tomo ta6o tatinelu6isi, kahulu ku6e kuyadliwe kudliwe masi ku6e kuyomiwe kuphudwe mlaza Ti6e tisakleze tingane kunga6onakali. Kudla sekwa6a yisi6isi nje.

Lugazinge: Yise walengane yefwana wayejwayele kugayinga luqanya, kani lugcado lolu lu6anga indlala. Yena eqanya njalo. Athi yise, He! Lugazinge luqanya lolu! Uyolama emtini waho. Ingane yacambwa
135. ngaleso sici.

Ntinyela: Nina usuke enemavi nantinyelayo ku6anu 6emtini. Ingane yahe yefwana 6ayicambe 6athi wuNtinyela ngalesosici senina.

Madlala: Nina wayenemusa. Wafika entini wafana nenjodakati yahona nje. Luthando lwa6o nenyeni 6engalufihli (ngoba phela luyafihlwa) ahlale edlala nayenje noma kuhona 6anu. Liti6ulo lahe lefwana uMadlala.

Gebuza: Mshakati wayethi eyolima agixe, agixe, angaphu6uti. Liti6ulo lakhe lefwana 6umcambela lona laba uGebuza.

Ngqephu: Nina wayesegqoka. Noma uyise 6evunula kahulu. Munu manga6e egqoke kahle kuye kuthiwe udle ingqephu. Lofwana wacambwa ngaloko.

136. Siba6asosiwe: Isintu siba6a sosiwe. Silunga siphekwe kahulu Sikula sona asiba6i. Wayecambwe ngemadumbi esintu losiwa uyise amchwetha endunu.

Mathambo: Nina wenja ceje wafike wajaca waba yimathambo. Ingane yahe yefwana yacambwa ngaleso sici.

Gatsha: Yisemhulu wejabula ebona liti6ulo lenanahe liwufwana wathi, ene, lo uyiligatsha lami.

Ndlovu: Watalwa omhulu, ehulele etulu njengendlovu. Kwa6e soku6a uNdlovu lowo fwana.

Soga: Nina walofwana 6a6emkhuta tiga eganile. Watala Siga.

137. Ntonkulu: Lengane yefwana yatalwa inethonjo lomhulu nemasenje lamahulu. Fphawuleka. 6ayicamba ngalesosici sayo.

Mshiyane: Yise wayeganwe yisithembu salana. Sishiyana manga6e siya kothota. Singahlangene. Inanjokati yati6ula ngefwana Mshiyane.

Sisindo: Inanjokati yayinesisindo enjodeni. Ingaphumi kwayo. Yatala Sisindo. Kojwa 6afati laba6amwe 6ekhala sengathi inenanjo, uthi neyeda ngawo koku6a ingaphumi injoda kuyona.

Mboyiya: Nina wayehlala ekhala ekhumbule injoda iye kokwelapha ethanjiswa yona. Watala Mboyiya losho kuthi Mbongoza, khala kahulu!

138. Mkhathini: Yise kwakuye kuthi manga6e ku6uthenwe, nje, silisa nesifatana, ejwayele kusuka lahaya esililini sesikhosana afunyaniseke esehleti nesikhosatana kanye nesikhosikati. Watala Mkhathini, ke, ufwana.

Makhu6alo: Watalwa ngamdlange kudliwa iyomo yemakhu6alo, kudliwa makhu6alo kufe yise.

Ngangezwe: 6atali 6ahe 6a6onga kuphiwa lofwana, kwa6a songathi 6aphiwe live lohe etihlidiyweni ta6o.

/Ndunge.....

Ndunge: Nina waye6e esaye efuleni a6uye nemadi edungekile. Wathi ngamdlange ebeletha 6athi utele indunge. Kwakuyifwana.

139. Mteyi: Lengane yayiwumceli. Nina ecela tino te6anu. Ithe laha isicala kuhuluma 6ayi6ite 6athe, "Yemceli!" I6alingise ithi "YeMteyi!" Kwa6e sokuchuma laMteyi, la6untsha laMceli.

Mancinza: Wacambwa ngapelepelelo noba6ayo kahulu noba mncanyana. Ligamu lawo wumancinza. Loko kusho kwekuthi yise waye6a6a ethi ha, yilulaka.

Bambatha: Leligama lisho kwekuthi, mbambatha. Yise wayethi, ~~mbambathaxxxxYisexxxyethi~~ manga6e esenengwe kahulu ahleke. Wena uze usizakale u6ona matinyo, usonjele. Akulimate ngo6a kusineka loku yiliwa lelikuholela eluphatha.

140. Njana. Njakazi: Nina wayethukwa emtini wahe kuthiwa yinjana yani yona lena neyagana unwanwa wethu. Uthe ngamdlange etalayo, ingane yahe wathi iwunjakazi, yefwana. Edela yihona kutovakala kwekuthi wunina lowayethukwa. Ngo6a uku6a kwakuwuyise lowayethukwa, ingane yayo6a uNja.

Makoyini: Wamuhelwa ehaya. Yise nenina 6a6eyambe 6elala ema-koyini, kani se6eyamithisana. Ufwana watalwa yena wacambwa ngesici lesa nesediwa uyise nenina.

Nyoloza: Mehlo eyise ayegijima. Engavumi kuhlangana newe6anu. Elingisa manu nonemihu6a. Ingane ya6o yefwana ya6a wuNyoloza.

141. Mathuma: Ufwana. Nina ewumshakati wathi engena nje emtini wayethuma tingane temtini. Uthe ngamdlange etalayo, ingane yahe 6athi iwuMathuma.

Mhlekwana: Nina wayehlekwa 6e6ona engasinyoluki sisu. Wahlala kahulu, nje. Uthe ethatha wayemitha, etala Mhlekwana.

Msongelwa. Gcetsywa: 6asuke 6emqondile yise. 6emsongele lifindc lekumweda ka6i ngo6a 6a6ethi angeke aganwe. Yena wasuke waganwa yinombi lekhutheleyo. 6a6ulaIa, ke, ngemithi ya6o.

- Mqadi: Watalwa uDi6andlela wakwa Cele. Wafike watala magaye, watala Mqadi, watala Mthethwa, watala Nyambose. Magaye wa6a umafungose. Mqadi yena watalwa ngesikhathi kufakelwa Mqadi (luthi loluncuma ka6ili ngekhathe nendlu luyi6ambe ingehlukani ngetinjonga ti6alekelano) endlini ya6khwa6o.

Mthethwa: Kwa6a luhuni katalwa kwah6 kwate kwafuneka koku6a ku-

/thethwe.....

thethwe madloti, ahlaβelwa iyomo. Ingane ke yaba uMthethwa. Sibongo saMthethwa saphuma kuyena.

Nyambose: Yena wayeyilunywambunywambu. Etalwe emuje, Kwathiwa uNyambose ngaleso sici, lowo fwana. Yena, ke, waya ngakebuthonga, watala maThonga. Mqadi weta neno yena. Lahaya ngeNanda kuhona injawo yemaQadini. Laha eMzumbe futhi baningi banu baMqadi nakunetimwe tinjawo bayambe beba hona.

143. Mboyisa: Watalwa uMqadi. Esephuma muti wahe ewushiya muti weyise Diβandlela waCele. Ngesizathu sekuxabana kwahe neβafowaβo ngoβa yena waganwa yilijikati, βamgcona ngalo, waβashiya. Watala ufwana uMboyisa lokusho kwekuthi "Ngiyanimboyiyisa βafowethu ngekungigcona kwenu. Salani nemuti weyihlo, nami ngiyinjoda ngitowaha wami nelijikati lami ngoβa ngiyalithanja. (Kumboyiyisa, yikukhalisa).

Sobangisa: Watalwa uMqadi. Welama Mboyisa. Umtala esewahile wahe muti. Seβemβangisa kuwona muti wahe. Ufwana wahe waβa uSobangisa.

144. Magoci: Watalwa uSobangisa. Wayetalwe enetigobe. Mehlo ahe eke-mgodini enemaqenge njengefene. βamcamba ngaleso sici kwekuthi uMagoci.

Msuthu. Nina wayencishana kakhulu. Munu loncishanayo, βanu βaye βathi uwuMsuthu. Kuhona siga seβanu lesithi, "Ancishani siβani-βani, uMsuthu!" Kojwa angati nami kwekuthi βeSuthu βayancishana yini, lomumwe munu phela uye adume ngeligqagqa.

- Mpholoza: Watalwa uMsuthu. Nina wayeyiligagu lekuhlaβelela. Lengane yayiwuMppoloza, ngoβa nina wayenehlidiyo nehle ehlala ethe mpo! ehlaβelela. Laseliβuye liphe njulwa yiyona ingane la iβanga kuhulumu. βayiβite βathi, "Mpompoloza!" Ithi ingane "Mpholoza!" iβalingisela. βahleke. Kwasale sekuchuma lona laMpholoza. Naye
145. waβa yiligagu njengenina. Wayekhipha ligwinji alikhiphe ngempala lakusinwa. Kwanele kwafika βefunjisi eFair View, waβa ewekucala Mpholoza lowalahla kasi kohe wakhetha iyosi. βanu labaningi βephuka moya. Labamwe βaphenjuka, labamwe βemuka βaya etabelweni βaganwa hona yitithembu taβo. Nanohlanje useguge kahulu. Uwumfunjisi.

Nozibamu: Nina wayeyisibamu. Eshisa. Edlula βafati laβayisithembu kamwe naβo. Injoda ingaphumi kwahe. NOMA Wayelala ceje aduβule, nina, (Esuta). βanu βeve esho kahulu ethi Bekle! bekle!

/bekle.....

bekle. Inombatana nayitalayo icambwe ngaleso sici sahe nasejayo.

146. Ngonyama: Watalwa ngamdlange yise ebulele ingonyama.
Jikazi: Nina wayeyinanjokati. Banakwa6o bamwethuke ngekuthi injoda imthanja kangaka, nje, wediwa yingoba ujikatisa male6e. Kani loko kuyihlamba lembi kubanu 6esifatana kwekuthi munu unemale6e. Unwanwa lowo waba uJikazi, ecambwa ngaleso sici.
Makhubalo: Watalwa ngesihathi kufe yisemhulu, kudliwa mahubalo ahe. La6a, ke, yibanwanwa 6amsuthu.
Mgcibelo: Watalwa ngeMgcibelo watalwa uMagoci.
147. Nodade: Wabitwa ngesilolotelo sahe. Yinombi yekhwa6oMgcibelo.
Ngononde: Mabele enina ayehlekisa banu. Enetingono netinje. Ingane yahe yacambwa ngaleso sici.
Mankonko: Yinombi. yaMagoci naye. Wayenemaqenge, kuyilunkonko nje. Kwase kuthiwa uMankonko ngaleso sici.
Mdutshwa: Yisiva yaMagoci. Nina wayitala ekaje edu6iwe uyise, engasayi kuyena ngo6a ethi unesikhwele, u6e esafike kuyena asole lesithembu nesingaka.
Sicuko: Yisiva yaMagoci naye. Watalwa engevi emuhle! Nira wathi naso sicuko sami.
148. Ngwevu: Yilithunjana laMagoci. Yise wantala esengwevu ehloko. Wabe secambwa ngaleso sici lowo fwana.
6iya: Watalwa ngesihathi kubiywa indlu yekhwa6o.
Mbongolo: Watalwa simo se6uso 6ahe sefwana nembongolo, kwatisa kwekuthi banu 6eMaqadini 6avamisile kuba nemaqenge yikoma kwetha kwa-6o kuya ngakemagengeni njalo.
Silambalala: Yinombi. Watalwa unkaMsuthu kuMagoci, emngene kufe unyeni wahe. Wacambwa ngesici seku6a 6asola 6afati 6aMagoci 6athi unyeni wabo uteka ino le neyilivila, futhi songathi iya6anja. Yino nje neyisilambalala songathi ayinamhu6a. Kojwa injoda yamthanda yaqhuma.
149. Nomaphupho: Nina wayephupha ino yejeke. Watala inombi ya6a wunomaphupho. Noma kwakungathi uyaphupha nina ethola injoda esafe-
 lwa cyakheyebusha 6akhe.
Gxoyiya: Kusho kwekuthi Gxoshisa. Yiya. Yise wayeyambayamba e6usuku. Egibela ifene. 6amgxoshise. Kuse aye.

/Nokubola.....

Nokubola: Watalwa ceje wakhwelwa umuna ekhanja. Wabola yitilonja. Kwathiwa uNokubola ceje welapheka, yinombi.

Chitha: Nina wachitha muti. Waxabanisa sithembu semunu kani yena uyilijikati.

Mumu: Wufwana. Watalwa enetihlathi leti khulu kungathi umume-the. (Yileyo, ke, indlu yemkaMsuthu kuMagoci).

150. Mace6o: Watalwa uMagoci kunemwe indlu. Yise wayehuluma angegcwalisi kunina kaMace6o. Kuthi noma bekuyililanga leku6a ngaku6e uta kwahe, aye kuanakwa6o. Uyafika kuyena usemkhohlisa ngemace6o ahe nje, watala ufwana wamwetha ngaleso sici.

Mlotshwa: Watalwa ngesikhathi kucala sikole eFair View. Kwalo-tshwa magama e6anu kuRegister la6afunjayo.

Kayizili: Nina wayengasahloniphi, esesuke wahlolwa. Waluyeka lulimi lwekuhlonipha malungu emtini. Kwathiwa ayitili lenombi, isithi iyahlolwa.

Mmeli: Watalwa ngesihathi kucala koku6a munu aye kummeli ammele ecaleni lahe.

151. Mpinini: Yinombi. Nina wate wabeletha elula. Egijima noma eyaphi apume athi mpinini! Ngeju6ane. Engasinjani. (Iphela laho indlu yekhwa6o Mace6o).

Nomasonta: Yinombi. Yatalwa ngelisonta yatalwa wuMagoci kulemwe indlu.

Mkayise: Yinombi. Magoci wayehluleka yisithembu. Engatigcini tisuku letilinganayo ku6afati 6ahe athathe tisuku to6afati atihlale kananyokati. Uyafika ku6afate ubatshela mace6o. 6ayamthuka 6athi Unemanga mkayihlo. Macambwa ngaloko lonwanwa.

152. Sidina: Nina wayengasayiboni injoda. Ifike ngamdlange ito6eka sisu wate wathi kani nginesidima. Injoda ayiseti kwami. Isihlala kaNananjokati.

Mashanela: Wayehala ufati ethi sengiyagcina nekutala. Injoda ayisafuni nekungimithisa ngenxa yesidina lengasiphonswa yinanjokati. Ngiyashanela ngalengane.

Mphonswa: Ufwana. Nina wayekhala impela. Engasayitholi nempela injoda. Esekhumela futhi. Aliwa. Ethu uphonswa yinanjokati. Ingane yacambwa ngaleso sici. (Iphela laho ke indlu yekhwa6o noMasonta kuMagoci).

/Hubela.....

Hubela: Watalwa emuje eyiluhubela lwemlisa nonabogalo labaje. Etalwa uMagoci kulomumwe ufati. Wacambwa ngesici sebuje baho.

153. Nozinda6a: Welama Hubela. Yinombi. Nina wafika ceje wejway lana nemiti yohe lena lengejwayelwe wuninatale. Wethwala tinja6a temtini taphumela ngakandle. Inombi layitalayo bayicamba ligama lekuthi, ene, uNotinja6a.

Msebenzana: Nina wathi efika kwathiwa emtini uyilivila leliloku lithutha tinja6a nje kuphela. Kuthe kukekhati 6am6ona kwekuthi noko songathi ut6a nese6edana. Ingane leyelama Notinja6a ya6a uSe6edana.

Nkazana: Watalwa ngamdlange yise ekaje eyolapha eMampondweni wafika ufwana kuthiwa ufwana yinkwenkwe, inombatana kuthiwe yinkazana. Naye ke ingane yahe yenombatana ya6a uNkazana.

154. Maweni: Watalwa ngesikhathi yise enukiwe, kwathiwa tilwane leti netijikijela 6anu emaweni etahe ngo6a yena ufuyela emaweni. Ingane yacambwa uyena. Eyicambela sona sici sekwethukwa kwahe. Yayiwufwana.

Makhulu: Wufwana. Wacambwa ngesici seku6a lemunu wayetele nge-mpela ku6afati 6ahe, Lofati manga6e e6ala tirgane talomunu athi tiyimakhulu. Ingane yacambelwa kuleso sici. (Iphela laha he indlu yekhwa6o Hubela kuMagoci.)

Mhlaleli: Watalwa wuMagoci, ekaje eti khongela yena. Wati6ula ngaMhlaleli. Emcambe ngaso sici seku6a yena watihlalelela kunina. Walengane. Kani kula6amwe 6afati u6eye a6e nemhlaleli lamthumayo.

155. Maguza: Watalwa wa6a yisigaxana wa6a njengemaguza lawa lahladayo kwejiwe ngawo mathongwane agwayi.

Nomyeko: Nina wayenemyeko lomuje. Mayeko yitinywele neteptho- wayo tibeke kasi. Lomumwe myeko ngco6wa li6omvu nemafutha, ugco6we mafutha nentshede lomumwe.

Mphece: Wayethambile. Athi manga6e ethi uyahlala afwane nje athi phece. Yena wate wacambwa esehlala.

Nkositini: Yise wayewumshayi wenkositini. Ingane le yefwana yatalwa yise esaye koshaya inkositini emjadwini.

Geugcwa: Phangwa.

156. Macimbi: Yinombatana. Nina wayethanjiswa macimbi (yisilwane lesiyinhlo6o yesica6uca6u. Kumnyama nema6ala lahlophe. Kuneti6oya. Kuyadliwa). Uthe manga6e esetala yona inombatana, wayesethi uMacimbi.

Mubodoloji: Ufwana. Wacambwa ngesimo sekuma kwaphe. Wayewu mbodoloji. Inkonova nje embi songathi wayengo6umbwa engakapheleli egxobongwe wagxobongwa.

Gugile: Nina wayesegugile. Sebethemba kokuthi angeke esatala kani utoli tala lithunjana lahe laba wuGugile ngaleso sici. Yinombi. Iphela laho ke indlu yekhwa6o Mhlaleli kuMagoci.

Nomadikazi: Nina wasina eyilijikati. Yena umkampholoza lomhulu.

Nkosana: Yinjodana yeyosi. Yiliti6ulo lampholoza.

157. Ngiza: Ngoza: Yise wantala ngesihathi ethi ene utoganwa yinombi yesi6ili. Eloku njalo ethi ngote ngiganwe. Ingane yefwana yase i6a uNgoza.

Dwi6i: Nina wayemtale ngesikhathi injoda imwilitela, icomwe yinombi letoyiteka i6e ufati wesi6ili. Ufati waphenduka sigqili. Waphathiswa kweludi6i. Ingane yefwana layitalayo ya6a uDi6i ngaso lesa sici.

Ma6utho: Yise wayeja6ula etele tisiva titining. Wathi ngitele ma6utho. Tatitingako ke tisiva tampholoza kufati wekucala.

Nomoba: Watalwa ngesikhathi kucalwa kulima umoba eliveni lekhwethu. Thina sasati ife. Moba wafika netive. Lo, kwakuwufati wesi6ili wampholoza.

158. Vala: Nina wafike waliwa. Wayesethi kani mnakwethu uyena lophe-thele ngakemsamu mina ngivala enyango ehlidiyweni yalemunu.

Nomakholwa: Watalwa ngenyaka Mpholoza ephenduka likholwa.

Nda6ezinhle: Tinja6a ta6a tihle banu se6eholwa. (Yitingane taVala).

Zwelihle: Live laba lihle sokuphele nesi khwele banu se6eholiwe.

Fanile: Wufwana. Watalwa wefwana nebanu 6ekhwa6o (Yitingane tankosana).

Wpompi: Yise wayekhulumela futhi, efwana nemthombo wemadi emponpoza.

Sizani: Wagula kahulu etelwe. Nina wate wathi kusitani kuthola ingane ungeke wayenela? Yacambwa ngaleso sici.

159. Nhlanzi: Nina wathanjiswa ihladi ngesikhathi emumithi. Wa6eletha ceje wayetha inombi yahe ngaso lesa sici.

Ntontozi: Yinombi. Nina wathi emumithi wayenelualo lwekuthi kazi lelisu litomuphilela, neku6a litomgulela njengela Sizani yini? Ihlidiyo yahe yahlala ithi nto, nto, nto, enesifiso seku6a a6e nengane nephilayo.

Phuphuphu: Ihlidiyo yenina yayiphuphuma ngesikhathi emithi, ethanjiswa injoda yahe, naye imthanja. La6a6e6ukele 6alu6ona ngemkhlo

/luthanjo.....

luthanjo. (Lo, unukaNgoza).

Dumephi: Yise wayetichenya. Echenya kahulu kunaMkosana, kani
160. yena alutho ngoza welama iyosana yona idumile ngebukhosana bayo. Ngoza
yena uchenyanje udumephi? Ingane yacambwa ngaleso sici.

Mbusi: Yilitibulo laNgoza. Ephenjula labathi noma echenya alutho
ngoza engeyona iyosana. Wathi yena, noma ngingelutho ngiwuMbusi endlini
yami.

Shudaza: Nina waba yilivila ngesikhathi ekhulelwe lelisu. Athi
manga e etokweda usebeji lite lishone etingasha ebamba eyeka eshudaza.
Engaphumi abambe usebedi lowo awede.

Hhiya: Yinombi. Nina babemxifela bethi kwadlala tomo talobola
lite. Ino ingeke ikwati nekutala ingane yojwale, bebona eke walibala
kunyoluka sisu. Liti bulo lahe lacambwa wuyena ngaleligama ngenxa yaso
leso sici.

161. Fubu: Nina bathi bethi uyancelisa kani usekhulelwe. Babona ngoza
sokufubuka imfume nje, iqhibuka njengelikhwe - sisukani umithole ingane
iyinqane. Yase icambwa ngaleligama lenombi leliso kwekuthi Qhibuka.

Manwayi: Yisiva. Nina wayenqishana. Kojwa ekuthanda kwebanu.
Uthe ngamdlange esetele. Banu bemtini badlalisa ingane yahe ngekuthi,
"Kokomuntu nwayi, nwayi, kokwaho gongo. Bate balinganise kunwayitela
nekugongobala ngemunwe wekukhomba.

Sicholo: Watalwa enetinywele letiyisiyo binga elukhakhayini. Tingekho
162. ehloko yohe.

Genzelani: Yinombi. Nina wafike waga beka emtini. Bempethe nge-
nomo. Wayesethi yena, bedelani banu bemtini kungiphenjukela ngibatha-
nja kangaka?

Ngenagama: Nina wayengenagama langa sola ngalo banu bemtini wahe
ngoza wayalwa kwathiwa emtini kothiwa uyivila, uyeba, uyinuku, uyaphinga
uyathakatha, uyilixoki. Kojwa wena Thula. Bamba menjo waho. Ngakoke
abanga naligama langabasola ngalo ngoza ma bethuka beda ino nayalwa
ngekuthi bayoyeda. Yacambwa ngaleso sici lenombatana.

Hlabamkhonto: Wufwana. Yise wayebonga kuhlabana kwahe, ehomba
163. inombi asine nayo ceje imphathe kahle, ibuye imtalele tisiva. Wayesethi
ukhono wami uhlabane inyamata neyilusito kumina. Esho ebabata ufata
wahe - NOMA - Yise wahlabana ngekhone wahe emini, layeyilwa.

Sijumba: Yinombi. Wacambwa ngekumila kwahe etalwa. Wayemhulu

/enfushane.....

emfushane eyisigaxana njongembila uyisiqikili elisakeni.

Nobatshazwa: Yinombi. Nina wafika ceje emtini weda tino letimbangela kweku6a ababatwe ngekuthi muhle noma ngekuthi mumbi.

Lvotwane: Watalwa sekwafika 6elungu. Sekwatiwa livoti. Leli gama lisho kwekuthi umhlanganyelwa. (Ufwana).

Mtholiwe: Yisiva. Nina wayegqilatwa emtini wahe, sengathi gamthola.

164. Nyumbase: Yisiva. Nina wephuta kusithola sisu eshadile. 6ase 6emwethuka emtini 6ethi uyinyumba akatali, watokwandisa mipulu. Kwa6a 6uhlungu kuyena. Wayesesinyoluka watala isiva wayetha ngaleso sici.

Ntombomhla6a: Watalela kasi kahulu nina. Uthe noma esetela lenombatana ate a6a nasi6inji sekuthi itophila. Wanqena songathi ene nayo itofa ilanjele la6afayo. Wayicamba ngaso leso sici. Yaphila.

Mgxoshiswa: Nina 6ase6ethi kuhle injoda yahe iganwe ufati lotetala imxoshe lona nofelwayo. NOMA Yise wayeyothaketha e6usuku emtini. Wa6onwa ceje 6amgxoshisa. Wasinja ngekulambisa. Wafika

165. ehaya ufati watala ufwana. Ligama la6a uMgxoshiswa ngaleso sizathu.

No6anguni: Yinombi. Yatalwa imnyamana songathi uMnguni. Iyimbi Yacambwa ngaleso sici sayo.

NOMA
Nina wayencishanisa kweMnguni neMsuthu. Unwanwa wacambwa ngaleso sici. Kunesimwe sehatshi kuthiwe ene, uNo6esuthu.

Bekukuphiwa: Nina wayeyilivila. Eng'alimi. Engapheki. Kulime kupheke ninatala. Yena abeke kuphiwa. Watala ufwana. 6emtini 6amcamba ngekuthi uBekukuphiwa, ngaleso sici.

Mcwana: Ufwana. Wacambwa ngesimo sahe. Wayetalwe emncane emuje njengenambo.

166. Nomakhofi: Watalwa 6onina se6efunje kuphunga makhofi. Yinombi.

Casekeleni: Nina 6a6emwethuka wate watala wegqwalisa muti. Wate wathi mina ngicasekeleni ngiyeka kutiphumela indlu yami ngitiphekise ngingaphekiswanga.

Nozihopp: Watalwa ngesihathi kufika 6efunjisi ngekhathe kwelive Geshumayela kwekuthi kuhona sihogo sekushisa 6anu la6angevi.

Phetheni: Watalwa ngamdlange yise ohlomule inyamane. Naye wayi6opha kahle inyama ethi utofike aqagelise wakwahe kwekuthi umphatheleni. Useyafika ehaya kuthiwa, "Ungangeni ku6elethwe inombi

Yise wayicamba ngekuthi iwuPhetheni.

167. Mandawane: Watalwa ngamdlange yise ebuya kodo6a egcwalise sikhwama sahe selilala nesigaxwayo, esegcwalise tihladi. Waye secambwa ngaso sikhwama lesa ngo6a siwumandawane.
- Nomnyango: Wathi uyaphuma nina kwala kweku6a edlule. Wamtalela, hona enyango unwanwa.
- Maphili6ana: Watalwa ngamdlange lijiki liseyili6a. Nina wali phuta ceje lelo liphili6a (ligwele) la6a yimbelekisane, kuyena. Inombi leyo ya6a uMaphili6ana ngaleso sici.
- Ntabeni: Nina wantalela enabeni lofwana.
168. Hlathini: Wantala eye kothota ehlathini. Uthe eya ehaya wayesemgonile.
- Nolwandle: Wayeye elwandle nina, wafike wabelethela hona.
- Nomfula: Wayitala inombi yahe esathi uyoha madi efuleni. Washiya imbita wagojuka nengane.
- Nomoya: Watalwa ngamdlange kuboke umoya.
- Nomithi: Nina wayefelwa. Wamiselelwa ngemithi.
- Nomsombuluko: Watalwa ngeMsombuluko. Yena eyinombatana.
- NomaSonto: Lenombi yatalwa ngeliSonta.
- Nyakamu6i: Watalwa ngamdlange umwaka umu6i.
- Muboji: Lomshakati watala ceje waqabanga kwekuthi kuwuthetho,
169. kweku6a ninatala utomubojela ingane noma mshakati engamwedelelutho. Wathi ninatala, "Woshi! Umufiqile muboji wahe lotomubojela. Ingane yefwana yase i6a uMboji ngaleso sici.
- Paniwe: Nina 6abemwencabela 6emtini 6ethi kuhle angayambi ekhefuta nga6o emitini laha. Yena wathi bayamhlelela manga6e 6empana. Watala Paniwe. Inombi.
- Mkhuzwa: Nina wasina ceje wafike wa6a yilithatha. Kwa6a yilokti 6emkhuta 6akemtini. Yena e6onakalisa kungathandi kukhutwa. Uthe manga6e e6eletha wacamba ingane yahe ya6a uMkhuzwa.
- Nkantolo: Kwakucala kweku6a munu ate ayoshada enkantolo. 6anu 6abekaje 6emelwa nje ngesizulu. Ingane ya6o ya6a uNkantolo - NOMA-
170. Yise walengane wayeye kothetha licala enkantolo. Uthe efika ehaya, ufati wayesetele isiva.
- Mnukwa: Yise 6abemnuka 6ethi uyathakatha.
- Shangushangu: Yise 6abemnuka 6ethi uyahambahamba (thakatha).

Gabane: Watalwa emhulu emfushane. Efute libele leliwugabane leliye li6e lihulu lithete ngempela kani lifushane.

Jaheni: Wathi ekhonga mkhongi kwase kukhonga nekhwemwana. Bathi bakhowe, "Ujaheni ukhwemwana? Sengathi angake amone unana wethu." Ingane ya6o ya6a uJaheni.

Nokukhanya: Watalwa sekusile, kukhanya. Eyinombatana.

171. Langa: Watalwa emuhle ngempela. Engabekeki. Efwana nelilanga.

Mshikisho: Watalwa ekaje eye koshikisha yise. Wafika ufati esepethe sigaxanje sesiva yahe.

Mafika: Bekhwa6o bathi ngamdlange etelwe, bathi ene, kwafika munu nomusha nohlanje. Uto6a u6ani? Uto6a uMafika.

Phefeni: Nina wayesete wa6a yinombi neshuqileyo egana. Se6emhleka.

Nomthandazo: Nina wayengasinyoluki sisu. Wate wa6ita maholwa amthanjalatela eyosini yawo emcelela sisu. Wasithola watala Nomthanjato.

Ngempi: Watalwa ngempi. Nina wamfaka embengeni wamwethwala ngayo emfihle ngetin6, 6e6aleka. Wayese6ambwa ngaleso sici, ke.

172. Nonsingizi: Watalwa kuzula tisingiti ehaya. Banu 6ethi yisi6ango. Kwalanjwa inyanga ya6ethelela icinisha lihaya nebanu.

Magoda: Watalwa lofwana ngamdlange kugqa6uka ligoda kaNodwengu edudusini, ngemgcibelo ekuseni ngamdlange unungu nohlophe wema wathi 6ohe banu ma6ateke. Tomo telilo6olo yilishumi nengcuthu. Kusho Somsewu kaSonzica.

Sonzica: Umunu nolusica. Indlela yahe nengaconjakali kahle. Kani uphethe banu. Kojwa 6amwesa6e ngekumwencena. (Ufwana).

Somsewu: Nohlanje manga6e ingane kuthiwa uSomsewu, kushiwo kwekuthi nina u6ambelele emihu6eni nemijala. Naye usete wagana esemjala

173. njengala6o na6ase6e6adala 6engenakugana 6engajutshiwe yimahosi. 6ate 6ahululwa uSomsewu wa6aju6a emhlophe. 6ayamthanja banu wa6ahulula.

Nozi6ango: Nina wayekhiphwe uyise wale ngane eyingoduso. Kwathi ngamdlange 6esinayo kwesuka tibengu temoya lajuma alonanga. Kwathiwa yisi6ango sembangi. Ingane le yenombi ya6ambwa ngaleso sici.

Zondeka: Nina wafike watonjeka emtini. Wayesath6 uyatedelela 6amxeka 6emtini wahe.

Mjwebu: Yise wayeyilenhlo6o yebanu la6angam6uki munu etihlamvwini temehlo. Amthi nklwempu munu. Ingane yahe yacambwa ngaleso sici seyise.

174. Mthuli: Watalwa kuhona luthuli lolunemundla. Luxhophu banu. Lengane ba sebethi ilethwe ngeluthuli. Yase iBa uMthuli, ke. Ufwana.
- Mgxosheni: Mshakati wayengemile kahle yena ethi uyalungisa. Bamgcona bemtini wate wemuka. BekhwaBo bayolwa hona emtini bathi Mgxosheni unwanwa wethu, engabe nithi wedeni. Ingane yaqambwa ngaleso sici.
- Nomkhululo: Watalwa tinombi tiye kolima isimu yeyosatana, nomkhulwana. LiGalele, litulu lomisile.
- Nomagodi: Nina wayetala tingane tife. Atitale, tife. Atitale, tife. Wayesethi kusitani kutala kwami, loku ngitalela eligojini njena? Inombi leyo yacambwa ngaleso sici.
175. Lubwamazizi: Nina wayetibwamata etihalela ehulelwe. Etho akhulelwe luto, ino netofa eyitala lena! Kani utosho nganeyulu ingane yahe letophila ingafi ilanjele letimwe.
- Nomkhosi: Watalwa ngamdlange kubuthene umkhosi lothile lowawume-miwe kwekuthi kubuthane ngalelo langa.
- Nozidubule: Nina wamcamba ngesici sekuBa wayesekholiwe yitijubule, ebiklitwa yinjoda yahe.
- Hlokoluni: Wayesolwa nina kwekuthi uyaphinga, kojwa engabambwa elucobweni. Wayesetala inombi lengefwani neBanu bemtini wahe. Bamcamba unwanwa bathi uHlokoluni.
176. Nomzinto: Nina wantala ngamdlange eye eMzinto.
- Ntshebeni: Watalwa yimpunga, waBa muhle. Kwathiwa kani kuphuma munu lomuhle kangaka nakentshebeni? Ufwana lowo wacambwa ngaleso sici
- Lifa: WatiBula ngenombi. Wathi liBuyile lifa lami nengalobola ngalo nina.
- Nomdoni: Nina wantalela ngakasi kwemdoni, eyambe live.
- Zidlupha: Yise wayehlabana ate afakwe iminyezane ngekuhlabana kwahe. Yitidlupha leto.
- Nafile: Nina wayehlala ethwishikile nje engasebedi, ekhwelwe yibuvila bahe.
177. Mdumkelwa: Nina wafike waliwa ewumshakati. Bonina bamhleba bamnyibela, beshiya ngemoya. Bamhlamuka. Wayesetala ufwana wamcamba ngaso leso sici.
- MaBizwa: Injoda yahe yayithi ingaya kokwelapha, ufati angahlali ehaya. Abedle kwekuthi unyeni wahe wayembitile wathi ate afike ku-

yena laha elapha hona. Kani uthetho, ufati ayilanjeli injoda.

Nqakamatshe: Nina nge6uvila 6wahe wayengase6edi. Ahlale ehaya adlale kunqakamatshe, 6afati la6amwe 6a6e 6eyolima.

Nomashinga: Nina wayetishayela kumunt lomcalayo. Eyilishinga. Ingane yacambwa ngaleso sici.

178. Sithuphana: Wacambwa ngekumila kwahe. Wayemfushane njenge sithupha sisifushane kuneminwe yesandla.

Ziwedu: Watalwa kuhona tibelu temoya. Tivunguvungu.

Ntunia: Watalwa yimunu lomncane 6emhalela emithi 6ethi oyitala kanjani ingane naye emncane kangaka? Yophumaphi, nje?

Sisu: Nina wayenesisu lesihulu ekhulelwe. 6anu 6eloku 6e6a6ata 6ethi, Hhawu! Sa6a sihulu sisu!

Geshenge: Watalwa ihloko yahe iyisilendu, inencegela, kani futhi uqhube siphongo ngembali. Wayesecambwa lofwana ngekuthi uGeshenge ngaleso sici.

179. Hloyile: Lofwana watalwa tinje6e tenomo wahe tingalingani. Loluje6e lolungetulu luluhulu. Lolungedasi lushone ekhathi lwafumbathwa yilolungehla. Sengathi unomo wahloyile, inyoni, sewulungele kucosha litinyane leyuku.

Nomafusi: Nina wayethanjiswa mifino. Ehlala emafusini ekha uca-dolo nembuya nemso6o, nemifino yohe lekemafusini. Emtini 6aloku 6em6ona ego6e emafusini. Watala inombi, 6athi uNomafusi.

Hhiya: 6athi manga6e 6emgcona mshakati emtini egcagcile, wathi Hhiya! Ngiyekeni mina! 6amhleka. Wabeletha ceje, ingane yahe 6ayicamba ngekuthi uHhiya. (Hhiya ufwana nokencwadini ka 9).

Sishakala: Nina wayeyisijaka. Enesiji, e6uka edelele, eyisishakala luco6o lwaso. Ingane yahe yacambwa ngaleso sici.

180. Vavana: Lonwanwa wayecikitiswa. Ethanjwa yikugula njalo. Eyi-luvana songathi uhlala ashaywa ngetinjuku, enganci6iliki. Wacambwa ngaleso sici, ke.

Bekimpi: Yise wayengathintwa. Ehlala ebeke lotomcala alwe naye.

Nga6ayakhe: Mnumtane wam6uka wamwethemba lonwanwa. Wate washo wathi lo uyiligatsha lami. Ngo6a wumunu ngaye nami.

Maxoki: Nina wagcagcela emtini lomhulu. Wangenwa yimaxoki amwehluhanisa ne6anu 6ewahe. Ingane yahe 6ayicamba ngekuthi uMaxoki.

Kho6iya: Nina kwakuthi kuqwakunjwa do6e yena a6e etihlu6a etisusa

timepha tona uyimakho6a. 6amhleke 6ethi, "Woshi! Uyakho6iya, mame mlungu! Atidli timepha!"

181. Gengqeza: Ihlokwana yahe yayiyiligengqeyana. Ucala wahe umnqane. Kuyambe kuthi Gengqe! Gengqe.

Noma6ala: Nina usuke egane esithembwini. Yena aliwe. A6e sebikisha, ethi, "Woshi! Mame! Ngiyaliwa mina! Injoda ikhetha ma6ala.

Mangu6u: Nina waye6eka umkhusu. Kuthi manga6e axa6ana nemanu angaxoli. Ahlale em6ambeke ihlitiyo lelukhuni njalo. Ingane yahe yacambwa ngaleso sici nesasikunina.

Nomyumbi: Watalwa ngamdlange linetha imvula leya6a nesineke kojwa lingasi. Nenilo wacikiteka tuni timadi kojwa ku6elethwe. Leno-mbatana icambwa ngaleso sici.

182. Mankonko: Yinombatana. Yatalwa iyilunkonko nje, isho ngem6ombo nomuje, inemaqenge, mehlo ekemholweni. Yacambwa ngaleso sici.

Thangweni: Lofwana nina wantalela eluthangweni efika. Inimba yahe yakhandanisa a6e esa6a nathu6a lekufinyelela endlini. Ingane yacambwa ngaleso sici.

Bidlanga: Lofwana wacambwa ngesici soba nina wayengasivi nesisu. Elula ese6eda kahulu kwate kwa6a yilusuku leku6eletha. Wa6uya endle ngo6e esetotala ehaya.

Ntengenyane: Nina walofwana wayeyilwila, ehlulwa nayikutenwaya. Emtini 6ate 6a6ona kwekuthi uyintentemisa intengantengane songathi yingane yenjodakati.

183. Nomthimba: Watalwa ngamdlange yise eshada nefati wesi6ili. Wathi ungena mthimba wayetala ufati lomjala.

Siqhiphu: Wacambwa ngesimilo sahe, watalwa emfishane. Tishwana tilaha, noma6olo nemathanga. Kuyisinqamwana sesive. Kwasekuthiwa uSiqhiphu ngalesosici, ke.

Lxwe6uli: Watalwa ngesihathi yise eyambile wayoxwe6ula imbeleki-sane.

Mtitinywa: Watalwa ngesihathi kuhona munu nowayethi ukhendla uth wetinombi kumunu, wantawula ngelubangalala kani lomunu uyisishimane. Kuthi esuku ayambe ema eminyango yetindlu te6anu. Anele kuphuma mnumtane eyochama, aphambane naye. Aphuthume kufati, endlini.

4. Ufati a6a6ate ethi kojwa yini yise wetingane tami? Kani ngeke

ngisalala uwena nohla? Iyangena injoda isiphambana naye ese6aleka ekade ekususile loko kufati. Iyacale ithi injoda "Uphi? Uphi?" Kaje e6alekile waya kunomumwe muti, wayokweja kona loko.

Nondlondlo: Wachanguta ceje wafike wa6a yiluhlanya emtimi nina. wa6a6a ha! Washaya nenjoda yahe ekhulelwe. Watala inombi yacam-bwa ngaleso sici, ngo6a nina wayefwana nenyoka yona ingakhethi neku-thi iluma 6ani.

Ntombizale: Kwenja inombi yake - Nyanyadu yenjela eMampondweni yafike yedlulisela mshakati wemkhuliwe ngekukhothita ninatala wathi, 185. Khayi mina ngithanda tinombi tale eNyanyadu. Wayeseti6ula nga Ntombizale!

s649 E N D S.

Mankuntu: Watalwa ngamdlange nina eceje kunameka lilawu lahe walithi phaqa, kwathi nkuntu! Ngisho nemoya awa6e usangena.

Mdlelwa: Nina wayedliwa wumkhuluwe wahe. Kuthulwe nje, 6anu 6esa6ainja6a iyiyulu. Yise wayicamba ingane yahe wathi uMdlelwa.

No6angoma: Watalwa ngamdlange kuye kosina 6angoma, 6enemjadu wa6o.

Ganana: Yise nenina 6aganana 6efwanana e6usweni. 6anu 6eloku 6ethi, "6ate 6aganana 6anu 6efwana."